

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни**

"ФІЛОСОФІЯ"

**для студентів усіх галузей знань
усіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри філософії і політології.
Протокол № 1 від 25.08.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: О. М. Кузь
І. В. Жеребятнікова
Ю. І. Потоцька
Н. О. Коннова
Ю. В. Косова

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Філософія" для студентів усіх галузей знань усіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. О. М. Кузь, І. В. Жеребятнікова, Ю. І. Потоцька та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 70 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни, вміщено плани лекцій та семінарських занять, контрольні запитання для самодіагностики, систему оцінювання знань студентів. Програма містить теми доповідей та есе, завдання до тематичних розділів. Зміст тем охоплює основні проблеми навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів усіх галузей знань усіх форм навчання.

Вступ

Прагнення до відкриття все нових і нових таємниць буття, орієнтація на постійний творчий пошук, критичне мислення, особисте самовдосконалення вже протягом не одного тисячоліття прокладають людині шлях до височин знань. Філософія як один із найстародавніших способів осягнення оточуючого світу має безпосереднє відношення до формування в людині саме цих якостей. Філософія – це завжди прагнення відкрити щось нове. Навіть її перше тлумачення, яке зустрічається ще у Геракліта (VI – V ст. до н. е.) як дослідження природи речей, вже поставило її на рейки пізнання. Більш близький нам сьогодні зміст поняття "філософія" сформулював Платон: це пізнання всього сущого, вічного, немінучого.

Відповідно до сучасних тенденцій розвитку суспільства викладання навчальної дисципліни "Філософія" повинно забезпечити світоглядний аспект гуманітарної освіти, сформувати основи філософського мислення студентів як структурну частину професійної підготовки.

Навчальна дисципліна "Філософія" є базовою навчальною дисципліною циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів усіх галузей знань освітнього ступеня "бакалавр". Її основною метою є оволодіння основами загальної духовної культури, перш за все, – культури мислення та свідомого формування системи відношень до світу, самого себе та свого місця у цьому світі.

Результатом формування наукових основ світогляду студентів є особистісна мотиваційна установка на логічний, методологічний і філософський аналіз розвитку та функціонування різних сфер життя суспільства, його соціальних інститутів, на наукове забезпечення діяльності в громадських організаціях і комерційних структурах, на забезпечення якості власної професійної діяльності. Отже, навчальна дисципліна є необхідною для формування загальноосвітньої, культурної і морально-виховної складової професійних компетентностей фахівця-бакалавра, що мають розгортатись у ході його суспільної та фахової діяльності, забезпечуючи оптимальну інтеграцію в соціальне середовище, яке будується в межах парадигми пріоритету людських цінностей із метою демократизації людських відносин.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Галузь знань, напрямок підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
денна форма навчання	заочна форма навчання		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів		Галузь знань: усі галузі знань	Базова	
5	3			
Змістових модулів		Напрямок підготовки: всі	Рік підготовки	
1	1		1 або 2	1 або 2
Загальна кількість годин			Семестр:	
150	108		1 або 2; 3 або 4	1 або 2; 3 або 4
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 5 – 6		Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
			32 год	8 год
			Практичні, семінарські	
			32 год	8 год
			Самостійна робота	
			86 год	92 год
			Вид контролю екзамен	
4 год	2 год			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 74 %;

для заочної форми навчання – 17 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є формування загальнокультурних, загальнонаукових та соціально-особистісних компетентностей, які формуються на підставі:

узагальнення вже набутих у процесі освіти знань студентів та формування на цій основі цілісної наукової картини світу та світогляду;

ознайомлення студентів зі специфікою філософсько-світоглядного освоєння дійсності, історією виникнення і розвитку філософських ідей та концепцій, основними теоретичними проблемами філософії та її понятійно-категоріальним апаратом;

формування культури філософського мислення, розвиток вміння аналізувати світоглядні проблеми на підставі критичного залучення масиву аргументів щодо тих чи інших філософських концепцій, явищ і процесів навколишньої дійсності;

навчання навичкам зіставлення філософських, світоглядних ідей із практикою суспільного життя.

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни "Філософія" є формування у студентів певних вмінь і навичок, які є частиною загальнокультурних компетентностей (загальнонаукових і соціально-особистісних). Компоненти вказаних компетентностей реалізуються в здатності до оволодіння основами загальної духовної культури, перш за все, – культури мислення та свідомого формування системи відношень до світу, самого себе та свого місця у цьому світі; формування соціально-активної, етично орієнтованої, духовної особистості.

Предметом навчальної дисципліни є найбільш загальні суттєві характеристики та фундаментальні принципи буття і пізнання, відносини людини і світу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

основні філософські категорії та загальнонаукові методи;

структуру філософського знання;

базові уявлення про основи філософії, що необхідні для формування власного логічно обґрунтованого світогляду; сприяють розвитку культури та соціалізації особистості;

основні філософські концепції щодо закономірностей розвитку економіки, історії та права;

причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства;

концептуальні світоглядні основи сучасної культури громадянського суспільства в умовах інформаційної цивілізації;

основні концепції сучасної філософії, перш за все, – теорії наукового пізнання та філософської антропології;

ВМІТИ:

змістовно оперувати набутими історико-філософськими знаннями під час аналізу основних течій та напрямів філософії;

компетентно володіти категоріальним базисом філософії для розкриття сутності явищ та процесів людського буття, взаємодії філософських теорій з іншими галузями гуманітарного знання, насамперед – соціоекономічним;

компетентно будувати інформаційне спілкування в професійному і непрофесійному комунікативному середовищі з урахуванням існуючого соціокультурного контексту;

опрацювати різноманітний інформаційний матеріал, самостійно оцінювати та узагальнювати його, робити висновки та приймати рішення;

ефективно формувати стратегію комунікації залежно від світоглядних і культурних особливостей соціального середовища;

вільно володіти концептуальним багажем сучасної філософії як джерела засобів переконання з метою забезпечення сприятливого соціального клімату в ході попередньої селекції, проектування і реалізації інноваційних проектів;

ефективно та відповідально засвоювати і використовувати у своїй соціальній і професійній діяльності філософсько-світоглядні, науково-теоретичні та культурологічні трансформації, що відбуваються.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Професійні компетентності, які отримують студенти
після вивчення навчальної дисципліни**

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
КЗН	Здатність до розуміння базових філософських категорій та концепцій, які описують фундаментальну природу реальності	Визначати головні етапи розвитку філософської думки та її основні досягнення; визначати базові філософські категорії та методи
		Використовувати історико-філософську спадщину для формування основ світогляду

1	2	3
КСО	Здатність до усвідомлення базових засад соціального буття, засвоєння моральних цінностей, формування етичноорієнтованої духовної особистості	Визначати соціально-культурні цінності та норми, створені в процесі розвитку суспільства
		Здійснювати ціннісно-моральний вибір та обирати відповідну стратегію комунікації та поведінки відносно інших людей і природи
КІ	Здатність до панування загальнонауковою методологією та когнітивною логікою процесу наукового пізнання	Застосовувати знання та вміння щодо специфіки логічного мислення та наукового пізнання у процесі професійного вдосконалення
		Творчо та креативно мислити; критично оцінювати якість інформації

* *Примітка.* Компетентності: загальнонаукові (КЗН), соціально-особистісні (КСО), інструментальні (КІ).

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Філософія як універсальне знання

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

1.1. Природа філософського знання. Основні функції філософії.

Специфіка філософського знання. Предмет філософії. Основні функції та методи філософії.

1.2. Філософія і світогляд. Типи світогляду.

Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання. Світогляд. Структура і функції світогляду. Типи світогляду (міфологічний, релігійний, науковий, філософський).

1.3. Структура філософського знання.

Соціально-історичні та духовні умови виникнення та розвитку філософії. Диференціація філософського знання. Основні філософські напрями, школи, дисципліни. Історія філософії – періодизація та основні ознаки діалогу концепцій на різних етапах розвитку духовної культури, цивілізації суспільства.

Тема 2. Стародавня філософія

2.1. Давньоіндійська і давньокитайська філософія.

Значення філософії Стародавнього Сходу в розвитку світової філософії. Філософія Стародавньої Індії. Філософія Стародавнього Китаю.

2.2. Давньогрецька натурфілософія.

Значення античної філософії в розвитку західноєвропейської та світової культури. Періодизація античної філософії. Натурфілософія. Проблема першоелементу.

2.3. Класична філософія Сократа, Платона, Аристотеля.

Сократ і софісти: звернення до людини, пошуки абсолютного та відносне знання. Філософська система Платона. Енциклопедична філософська система Аристотеля.

2.4. Стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм.

Елліністична філософія (стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм). Філософія еллінізму та раннє християнство.

Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та Відродження

3.1. Становлення та розвиток філософії середньовіччя.

Загальна характеристика середньовічної філософії. Вплив християнства на середньовічну філософію. Співвідношення віри та розуму в середньовічній філософії. Патристика (А. Аврелій) і схоластика (Х. Аквінський). Реалізм та номіналізм.

3.2. Антропоцентризм і гуманізм філософії епохи Відродження.

Особливості філософії епохи Відродження. Вплив розвитку мистецтв (живопису, літератури), математики, механіки на уявлення про Всесвіт та творчу природу людини. Натурфілософія М. Кузанського, Телезіо, Дж. Бруно, Г. Галілея.

3.3. Соціальна філософія епохи Відродження.

Образ володаря у М. Макіавеллі. Пошуки ідеального суспільства (Т. Мор, Т. Кампанелла).

Тема 4. Філософія Нового часу

4.1. Розвиток науки та філософська картина світу у XVI – XVII ст.

Філософія Нового часу: розвиток математики та природничих наук. Віра у розум та прогрес у суспільстві.

4.2. Емпіризм і раціоналізм.

Гносеологія (суб'єкт та об'єкт пізнання). Індуктивний та дедуктивний методи пізнання. Емпіризм (Ф. Бекон, Д. Локк, Д. Юм). "Привиди свідомості"

Ф. Бекона. Раціоналізм (Р. Декарт, Г. Лейбніц, Б. Спіноза). "Cogito ergo sum" та вчення про метод Р. Декарта. Монадологія Г. Лейбніця. Гносеологічні суперечки у філософії Нового часу (Д. Локк і Г. Лейбніц). Ірраціоналізм Б. Паскаля.

4.3. Основні ідеї філософії Просвітництва.

Соціальна філософія Просвітництва (людина-громадянин, теорії виникнення держави, первісна культурна людина Ж.-Ж. Руссо). Прагнення у Просвітництві до свободи, рівності та братерства. Французький матеріалізм, концепція детермінізму.

Тема 5. Німецька класична філософія

5.1. Загальна характеристика німецької класичної філософії.

Раціоналізм німецької класичної філософії. Передумови виникнення та головні досягнення німецької класичної школи.

5.2. Гносеологічна концепція І. Канта.

Теорія пізнання І. Канта (апріорне – знання до досвіду та апостеріорне – знання на основі досвіду; пізнавальні здібності людини: розсудок, здатність судження, розум). Етичні погляди І. Канта (категоричний імператив).

Науковчення І. Фіхте. Філософія тотожності Ф. Шеллінга.

5.3. Абсолютний ідеалізм Г. В. Ф. Гегеля.

Філософська система Г. В. Ф. Гегеля. Абсолютна ідея, енциклопедія філософських наук (вчення про буття, сутність та поняття в Науці логіки; розгляд механіки, фізики, органіки у "Філософії природи"; суб'єктивний, об'єктивний та абсолютний дух у "Філософії духа"). Розвиток діалектики Г. В. Ф. Гегелем.

5.4. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха.

Матеріалізм Л. Фейєрбаха. Критика релігії. Етичні погляди.

Вплив ідей німецьких класиків на філософію марксизму. Розуміння К. Марксом розвитку суспільства (суспільно-економічні формації). Проблема відчуження людини. Значення та етапи розвитку філософії марксизму. Неомарксизм.

Тема 6. Сучасна світова філософія

6.1. Соціокультурні умови розвитку філософії ХХ – ХХІ ст.

Загальна характеристика розвитку сучасної філософії. Вплив соціокультурного, духовного стану в суспільстві, розвитку науки та техніки на філософію сучасності. Основні напрямки сучасної філософії.

6.2. Розвиток позитивістської традиції в сучасній філософії.

Позитивізм, постпозитивізм, неопозитивізм. Аналітична філософія (Б. Рассел, Л. Вітгенштейн). Логіко-лінгвістичний аналіз аналітичної філософії. Віденський гурток (М. Шлік). Філософія науки ("критичний раціоналізм" К. Поппера, "дослідницькі програми" науки І. Лакатоса, методологічний релятивізм П. Фейерабенда, історичний розвиток наукового знання у Т. Куна). Прагматизм (Ч. Пірс).

6.3. Антропологічна складова сучасної філософії.

Вплив "філософії волі", "філософії життя" на формування екзистенціально-антропологічної складової сучасної філософії. Екзистенціалізм (основні напрями та поняття). М. Хайдегер, К. Ясперс, Ж. П. Сартр, А. Камю. "Сутність" та "існування" людини в екзистенціальній філософії.

Філософія психоаналізу: вчення про несвідоме в психіці людини (З. Фройд, К. Юнг).

6.4. Ситуація постмодерну в сучасній філософії.

Герменевтика (основні поняття, проблема розуміння та інтерпретації). Г. Гадамер, П. Рікер. Феноменологія Е. Гуссерля (феноменологічна редукція, інтенціональність).

Структуралізм та постструктуралізм. "Ситуація постмодерну". Концепція смерті суб'єкта. М. Фуко, Р. Барт. Деконструкція. Ж. Дерріда.

Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки

7.1. Джерела розвитку вітчизняної філософії.

Місце вітчизняної філософії у світовій філософії. Періодизація історії вітчизняної філософії.

Філософія Київської Русі. Філософія у братських школах (Острозький культурно-освітній центр). Діяльність Києво-Могилянської академії (Ф. Прокопович).

7.2. Кордоцентризм як парадигма української філософії.

Філософія Г. Сковороди (дві натури, три світи). Філософські ідеї П. Юркевича. Кордоцентризм в українській філософії.

7.3. Особливості розвитку вітчизняної філософії ХХ – ХХІ ст.

Київська школа екзистенційної філософії. М. Бердяєв. Загальні тенденції розвитку сучасної вітчизняної філософії в єдності з розвитком наукового знання (В. Вернадський та ін.). Д. Чижевський – історик української філософії.

Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)

8.1. Основні онтологічні проблеми.

Метафізика та онтологія як концепції буття. Буття як філософська категорія.

8.2. Історико-філософські концептуалізації буття.

Філософські концепції буття. Проблеми буття в історико-філософському окресленні. Основні складові буття. Онтологічна будова світу за сучасною наукою. Підстави існування світу. Виділення сфер буття в історії філософії та сучасній онтології. Основні онтологічні філософські категорії.

8.3. Простір і час.

Простір та час: їх характеристики, субстанціальна та реляційна концепції.

8.4. Філософія про рух та причинність.

Філософське поняття руху. Причинність у філософському розумінні світу.

Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)

9.1. Виникнення і природа свідомості. Сутність психічного.

Свідомість як духовне життя і найвищий рівень психічної активності (основні філософські концепції походження свідомості). Основні властивості і функції свідомості. Свідомість і самосвідомість.

9.2. Свідомість та мислення. Свідомість і мова. Свідомість як умова відтворення людської культури.

Свідомість і мислення (розумне мислення та ін.). Проблема несвідомого. Філософія про генезу свідомості. Проблеми свідомості в сучасній філософії. Значення розуму, трудової діяльності, соціального життя, мови в формуванні свідомості. Історико-філософське розуміння свідомості. Концепції свідомості та її структура. Компоненти та рівні свідомості.

9.3. Основні гносеологічні проблеми. Сутність та структура пізнавального процесу.

Психофізична проблема та теорія пізнання. Пізнання як предмет філософського аналізу. Основні підходи, принципи та концепції сучасної гносеології. Основні гносеологічні проблеми. Агностицизм. Сутність та структура пізнавального процесу. Чуттєві, раціональні та інтуїтивні аспекти та компоненти процесу пізнання. Загальні рівні пізнання навколишнього світу (чуттєвий, раціональний, ірраціональний). Підрівні чуттєвого пізнання

(почуття, сприйняття, уявлення). Пам'ять (вербально-акустичне та семантичне запам'ятовування). Репродуктивна та творча уява. Підрівні раціонального пізнання (поняття, судження, умовивід). Інтелектуальна інтуїція.

9.4. Особливості, рівні та методи наукового пізнання.

Наука та наукове знання. Основні положення сучасної епістемології. Специфіка наукового пізнання, світоглядний статус науки. Структура сучасної науки. Наука як діяльність, система знань, соціальний інститут та сфера духовного виробництва. Наука як фактор суспільного розвитку. Класична та сучасна наука. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання. Експеримент, моделювання. Основні методи наукового пізнання (аналіз, синтез, аксіоматичний, конструктивістський, гіпотетико-дедуктивний, прагматичний, описовий та ін.).

9.5. Істина та її критерії.

Проблема істини та її критерії. Види істини (абсолютна, відносна, кореспондентська, когеренції, конвенціональна, прагматична). Практика у процесі пізнання. Наука як основа буття сучасної (техногенної) цивілізації.

Тема 10. Філософська антропологія

10.1. Історико-філософські уявлення про природу та сутність людини. Специфіка філософського розгляду проблеми людини. Філософія про природу та сутність людини. Основні філософські визначення людини. Німецька філософська антропологія (М. Шелер, А. Гелен, Е. Кассіерер та ін.).

10.2. Антропосоціогенез.

Походження людини. Біологічна та соціальна природа людини.

10.3. Індивід, індивідуальність, особистість.

Проблема смислу життя людини. Вирішення філософією проблеми життя, смерті та безсмертя людини. Філософія творчості.

10.4. Передумови розвитку, свобода і відповідальність особистості.

Проблема свободи та відповідальності. Людина та практика.

Тема 11. Соціальна філософія

11.1. Визначення суспільства, суспільні відносини та структура суспільства.

Філософський аналіз суспільства. Суспільство як система, що саморозвивається. Специфіка суспільних законів і соціального пізнання. Основні сфери суспільного життя. Суспільні відносини та соціальна структура суспільства.

11.2. Історико-філософські концепції суспільства. Сутність та критерії суспільного прогресу.

Основні філософські концепції розуміння суспільства. Роль потреб та інтересів у формуванні суспільних відносин. Сутність та критерії суспільного прогресу. Теоретичні моделі суспільства.

11.3. Технологічні, фінансові, наукові та соціокультурні засади економіки.

Економіка в системі суспільних відносин. Філософське тлумачення економічних теорій.

Тема 12. Філософія культури і цивілізації

12.1. Основні визначення і концепції культури. Форми культури. Історичний вимір становлення філософії культури. Філософські визначення культури і основні концепції культури. Культура як специфічна соціальна реальність. Форми культури. Національне та загальнолюдське в культурі. Буття людини в культурі. Складові духовної культури людства (мистецтво, наука, релігія).

12.2. Філософія про історичні типи культур.

Теоретичні концепти філософії культури XIX – XX ст. Філософія культури про історичні типи існування культури. Культурно-історичні типи М. Данилевського; морфологія культури О. Шпенглера; культура і цивілізація у А. Тойнбі; концепція етногенезу Л. Гумільова; концепція П. Сорокіна та ін.

12.3. Особливості та протиріччя сучасної світової цивілізації. Інформаційне суспільство.

Сучасна світова цивілізація, її характерні риси. Походження та основні типи глобальних проблем. Соціальне передбачення та прогнозування. Завдання переходу від технологічної до антропогенної цивілізації.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом навчального модуля, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей. Структуру залікового кредиту навчальної дисципліни "Філософія" наведено у табл. 4.1.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекційні	семінарські	проведення підсумкового контролю	самостійна робота		лекційні	семінарські	проведення підсумкового контролю	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання										
<i>Тема 1. Філософія як універсальний тип знань</i>	10	2	2	–	6	9	1	1	–	7
<i>Тема 2. Стародавня філософія</i>	14	4	4	–	6	9	1	1	–	7
<i>Тема 3. Філософія епохи середньовіччя та Відродження</i>	10	2	2	–	6	8	0,5	0,5	–	7
<i>Тема 4. Філософія Нового часу</i>	10	2	2	–	6	8	0,5	0,5	–	7
<i>Тема 5. Німецька класична філософія</i>	10	2	2	–	6	9	1	1	–	7
<i>Тема 6. Сучасна світова філософія</i>	20	6	6	–	8	9	1	1	–	7
<i>Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки</i>	10	2	2	–	6	8	0,5	0,5	–	7
<i>Тема 8. Філософія буття (метафізика і онтологія)</i>	10	2	2	–	6	8	0,5	0,5	–	7
<i>Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)</i>	14	4	4	–	6	7	0,5	0,5	–	6
<i>Тема 10. Філософська антропологія</i>	10	2	2	–	6	7	0,5	0,5	–	6
<i>Тема 11. Соціальна філософія</i>	10	2	2	–	6	7	0,5	0,5	–	6
<i>Тема 12. Філософія культури і цивілізації</i>	10	2	2	–	6	7	0,5	0,5	–	6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Разом за змістовим модулем 1	–	–	–	–	74	–	–	–	–	–
Підготовка до екзамену	8	–	–	–	8	8	–	–	–	8
Передекзаменаційні консультації	2	–	–	2	–	2	–	–	2	–
Екзамен	2	–	–	2	–	2	–	–	2	–
Усього	150	32	32	4	82	108	8	8	4	88

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляють у відповідний журнал. Отримані студентом бали враховуються у процесі накопичення підсумкових балів із цієї навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Назва теми	Програмні запитання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання			
<i>Тема 1.</i> Філософія як універсальний тип знань	1. Природа філософського знання. Основні функції філософії. 2. Філософія і світогляд. Типи світогляду. 3. Структура філософії як наука	2	Основна: [1; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [33; 39; 40; 51; 70; 76; 100]
<i>Тема 2.</i> Стародавня філософія	1. Давньоіндійська і давньокитайська філософія. 2. Давньогрецька натурфілософія. 3. Класична філософія Сократа, Платона, Аристотеля. 4. Стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм	4	Основна: [1; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [33; 39; 40; 51; 70; 76; 100]

1	2	3	4
<i>Тема 3.</i> Філософія епохи середньовіччя та Відродження	1. Становлення та розвиток філософії середньовіччя. 2. Патристика і схоластика. 3. Реалізм і номіналізм. 4. Антропоцентризм і гуманізм філософії епохи Відродження. 5. Натурфілософія епохи Відродження. 6. Соціальна філософія епохи Відродження	2	Основна: [1; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [26; 27; 34; 39; 59; 67; 69; 71; 107]
<i>Тема 4.</i> Філософія Нового часу	1. Розвиток науки та філософська картина світу у XVI – XVII ст. 2. Емпіризм. 3. Раціоналізм. 4. Основні ідеї філософії Просвітництва	2	Основна: [2; 7; 8; 10; 11; 14; 16; 19; 20]. Додаткова: [90; 91; 92; 93; 100]
<i>Тема 5.</i> Німецька класична філософія	1. Загальна характеристика німецької класичної філософії. 2. Гносеологічна концепція І. Канта. 3. Абсолютний ідеалізм Г. В. Ф. Гегеля. 4. Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха	2	Основна: [1; 2; 6; 10]. Додаткова: [32; 46; 58; 76; 84; 87]
<i>Тема 6.</i> Сучасна світова філософія	1. Соціокультурні умови розвитку філософії XX – XXI ст. 2. Антропологічна складова сучасної філософії. Екзистенціалізм. Психоданаліз. 3. Розвиток позитивістської традиції в сучасній філософії. 4. Ситуація постмодерну в сучасній філософії	6	Основна: [2; 8; 10]. Додаткова: [24; 30; 33; 35; 36; 38; 76; 91]
<i>Тема 7.</i> Традиції вітчизняної філософської думки	1. Джерела розвитку вітчизняної філософії. Філософська думка Київської Русі. 2. Українська філософська думка Польсько-Литовської доби. 3. Кордоцентризм як парадигма української філософії. Г. С. Сковорода. П. Д. Юркевич. 4. Особливості розвитку вітчизняної філософії XX – XXI ст.	2	Основна: [2; 4; 16; 17; 18]. Додаткова: [54; 55; 88; 113]
<i>Тема 8.</i> Філософія буття (метафізика й онтологія)	1. Основні онтологічні проблеми. 2. Історико-філософські концептуалізації буття. 3. Простір і час. 4. Філософія про рух та причинність	2	Основна: [2; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [30; 40; 50; 51; 53; 85]

1	2	3	4
<i>Тема 9.</i> Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)	1. Виникнення і природа свідомості. Сутність психічного. 2. Свідомість та мислення. Свідомість і мова. Свідомість як умова відтворення людської культури. 3. Основні гносеологічні проблеми. Сутність та структура пізнавального процесу. 4. Особливості, рівні та методи наукового пізнання. 5. Істина та її критерії	4	Основна: [2; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [22; 24; 40; 41; 59; 64; 66; 71; 72; 81; 84; 98; 106; 109]
<i>Тема 10.</i> Філософська антропологія	1. Історико-філософські уявлення про природу та сутність людини. 2. Антропосоціогенез. 3. Індивід, індивідуальність, особистість. 4. Передумови розвитку, свобода і відповідальність особистості	2	Основна: [7 – 11; 21]. Додаткова: [23; 29; 30; 108; 110]
<i>Тема 11.</i> Соціальна філософія	1. Визначення суспільства, суспільні відносини та структура суспільства. 2. Історико-філософські концепції суспільства. 3. Сутність та критерії суспільного прогресу. 4. Технологічні, фінансові, наукові та соціокультурні засади економіки	2	Основна: [1; 2; 6; 11; 21]. Додаткова: [25; 57; 60; 77; 84; 86 – 88; 114]
<i>Тема 12.</i> Філософія культури і цивілізації	1. Основні визначення і концепції культури. Форми культури. 2. Єднання світової цивілізації в духовній культурі. 3. Філософія про історичні типи культур. 4. Особливості та протиріччя сучасної світової цивілізації. 5. Інформаційне суспільство. Універсальна концепція сталого розвитку	2	Основна: [1; 2; 6; 11; 21]. Додаткова: [25; 46; 50; 57; 60; 77; 84; 108; 109; 111]
Усього годин		32	

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студенти виконують самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із спеціальною філософською літературою.

Основні види самостійної роботи, запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни, наведені в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назви теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання				
<i>Тема 1.</i> Філософія як універсальний тип знань	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 1	6	Презентація результатів	Основна: [1; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [33; 39; 40; 51; 70; 76; 100]
<i>Тема 2.</i> Стародавня філософія	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 2. Підготовка до експрес-опитування з тем 1 – 2	6	Експрес-опитування	Основна: [1; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [26; 27; 34; 39; 59; 67; 69; 71; 107]

Продовження табл. 6.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 3.</i> Філософія епохи Середньовіччя та Відродження	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 3	6	Презентація результатів	Основна: [1; 2; 6; 10; 16; 17; 19; 20]. Додаткова: [23; 28; 32; 36; 44; 47; 49; 50; 61; 62; 64; 94]
<i>Тема 4.</i> Філософія Нового часу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 4	6	Презентація результатів	Основна: [2; 7; 8; 10; 11; 14; 16; 19; 20]. Додаткова: [90; 91; 92; 93; 100]
<i>Тема 5.</i> Німецька класична філософія	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 5. Підготовка до експрес-опитування з тем 3 – 5	6	Експрес-опитування	Основна: [1; 2; 6; 10]. Додаткова: [32; 46; 58; 76; 84; 87]
<i>Тема 6.</i> Сучасна світова філософія	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 6	8	Презентація результатів	Основна: [2; 8; 10]. Додаткова: [24; 30; 33; 35; 36; 38; 76; 91]
<i>Тема 7.</i> Традиції вітчизняної філософської думки	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 7. Підготовка до експрес-опитування з тем 6 – 7	6	Експрес-опитування	Основна: [2; 4; 16; 17; 18]. Додаткова: [54; 55; 88; 113]
<i>Тема 8.</i> Філософія буття (метафізика і онтологія)	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 8	6	Презентація результатів	Основна: [2; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [30; 40; 50; 51; 53; 85]
<i>Тема 9.</i> Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 9	6	Презентація результатів	Основна: [2; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [22; 24; 40; 41; 59; 64; 66; 71; 72; 81; 84; 98; 106; 109]
<i>Тема 10.</i> Філософська антропологія	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 10	6	Презентація результатів	Основна: [7 – 11; 21]. Додаткова: [23; 29; 30; 108; 110]

Закінчення табл. 6.1

1	2	3	4	5
<i>Тема 11. Соціальна філософія</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 11. Підготовка есе	6	Презентація результатів. Перевірка есе	Основна: [1; 2; 6; 11; 21]. Додаткова: [25; 57; 60; 77; 84; 86 – 88; 114]
<i>Тема 12. Філософія культури і цивілізації</i>	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми 12. Підготовка до підсумкової контрольної роботи	6	Підсумкова контрольна робота	Основна: [1; 2; 6; 11; 21]. Додаткова: [25; 46; 50; 57; 60; 77; 84; 108; 109; 111]
<i>Підготовка до екзамену</i>		10		
<i>Екзамен</i>		2		
Усього за змістовим модулем		86		

Перелік питань для поглибленого самостійного опрацювання наведено в табл. 6.2.

Таблиця 6.2

Перелік питань для поглибленого самостійного опрацювання

Назви тем	Питання для самостійного опрацювання	Література
1	2	3
<i>Тема 1. Філософія як універсальний тип знань</i>	1. У чому виявляється світоглядне значення філософії? 2. Які у філософії використовуються основні філософські категорії та що вони позначають? 3. Які існують розділи філософії в структурі філософського знання та які філософські питання і проблеми в них розглядаються? 4. Які виділяються типи світогляду?	Основна: [1; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [33; 39; 40; 51; 70; 76; 100]
<i>Тема 2. Стародавня філософія</i>	1. Які напрями філософії були сформовані в давньоіндійській та давньокитайській філософії? 2. Які відомі досягнення ранньогрецької натурфілософії? 3. Чому життєдіяльність Сократа, творчість Платона та Арістотеля вважається класикою античної філософії? 4. Які напрями філософії належать до філософії еллінізму?	Основна: [1; 10; 16; 18; 21]. Додаткова: [26; 27; 34; 39; 59; 67; 69; 71; 107]

1	2	3
<p>Тема 3. Філософія епохи середньовіччя та Відродження</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Чим відрізняються істини філософії від істин релігії? 2. Чи можливий синтез філософії і релігії? 3. Які проблеми розглядалися в рамках патристики? 4. Як вирішували проблему співвідношення віри і розуму Кв. Тертуліан, Августин Аврелій, Хома Аквінський? 5. У чому полягає есхатологічний характер історії людства в уявленні Августина Аврелія? 6. Сформулюйте основні ідеї італійського гуманізму (<i>studia humanitatis</i>). 7. Назвіть принципи, які були властиві мистецтву Італії епохи Відродження. 8. Які висловлювання Леонардо да Вінчі про науку і пізнання актуальні до теперішнього часу? 9. У чому проявляється радикальний характер філософських поглядів Н. Кузанського і Дж. Бруно? 10. Які основні положення механістичної картини світу? 	<p>Основна: [1; 2; 6; 10; 16; 17; 19; 20].</p> <p>Додаткова: [23; 28; 32; 36; 44; 47; 49; 50; 61; 62; 64; 94]</p>
<p>Тема 4. Філософія Нового часу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які чинники вплинули на формування класичної філософії в Західній Європі в XVII ст.? 2. У чому особливість просвітницько-модерністської парадигми? 3. Як Ф. Бекон обґрунтовує емпіричну методологію? 4. У чому полягає метод "радикального сумніву" Р. Декарта і яка його роль у критиці схоластики? 5. Яка роль інтуїції і універсальної математики в пізнанні з точки зору Р. Декарта? 6. Які причини виникнення ірраціоналістичних концепцій в XVII ст.? 7. Як філософи Нового часу трактують людину? 8. Як вирішується мислителями XVII ст. проблема свободи волі? 9. У чому суть теорії суспільного договору? 	<p>Основна: [2; 7; 8; 10; 11; 14; 16; 19; 20].</p> <p>Додаткова: [90; 91; 92; 93; 100]</p>

1	2	3
<p><i>Тема 5. Німецька класична філософія</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які загальні риси притаманні філософським вченням представників німецької класичної школи? 2. Як І. Кант розумів роль суб'єкта в процесі пізнання? 3. Якою є природа моралі за І. Кантом? Що таке категоричний імператив? 4. Визначте головні положення науковчення І. Фіхте. 5. У чому полягають основні ідеї філософія тотожності Ф. Шеллінга? 6. У чому полягають протиріччя між системою та методом Г. В. Ф. Гегеля? 7. Чому філософію Л. Фейєрбаха характеризують як антропологічний матеріалізм? 8. Визначте історичне значення німецької класичної школи філософії. 9. Які досягнення німецької класичної думки стали основою марксистської філософії? 	<p>Основна: [1; 2; 6; 10]. Додаткова: [32; 46; 58; 76; 84; 87]</p>
<p><i>Тема 6. Сучасна світова філософія</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте соціокультурні умови розвитку західної філософії ХХ – ХХІ ст. 2. Сформулюйте основні ідеї американського прагматизму. 3. Сформулюйте основні ідеї аналітичної філософії (Б. Рассел, Л. Вітгенштейн). 4. Порівняйте атеїстичний та релігійний напрями екзистенціалізму. 5. Порівняйте психоаналітичні концепції не-свідомого З. Фрейда та К. Юнга. 6. Що є характерним для філософії постмодернізму? 	<p>Основна: [2; 8; 10]. Додаткова: [24; 30; 33; 35; 36; 38; 76; 91]</p>
<p><i>Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які витоки мала філософська думка Київської Русі? 2. Основні напрямки розвитку української філософії Польсько-Литовської доби. 3. Яке значення для розвитку філософського дискурсу мала полемічна література? 4. Визначте найбільш значні ідеї великого українського мислителя Г. С. Сковороди. 5. Кордоцентризм в українській філософській думці. 6. Д. Чижевський як історик української філософії 	<p>Основна: [2; 4; 16; 17; 18]. Додаткова: [54; 55; 88; 113]</p>

1	2	3
Тема 8. Філософія буття (метафізика і онтологія)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які основні філософські проблеми вирішуються онтологією? Які при цьому використовуються онтологічні категорії? 2. У чому полягає зміст основних концепцій буття? 3. Які сфери буття виділялись в історії філософії і розглядаються сучасною онтологією? 4. Які характеристики простору та часу визнаються онтологією? 5. У чому полягає філософське обґрунтування руху та причинності? 	<p>Основна: [2; 10; 16; 18; 21].</p> <p>Додаткова: [30; 40; 50; 51; 53; 85]</p>
Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Як ви розумієте співвідношення відображення і свідомості? Що означає положення про те, що свідомість не тільки відображає світ, а й створює його? 2. Як потрібно розуміти суспільно-історичну сутність свідомості? Які структурні ідеальні елементи входять до психіки людини? 3. Які основні філософські проблеми вирішуються гносеологією? 4. У чому полягає сутність пізнавального процесу? Яка структура пізнавального процесу розглядається в гносеології? 5. Які в гносеології виділяються загальні рівні пізнання? У чому полягає особливість підрівнів чуттєвого та раціонального пізнання? 6. Які особливості, рівні та методи наукового пізнання виділяються в гносеології? 7. Як в гносеології вирішується проблема істинності? Які для цього використовуються критерії істинності? Яке значення в пізнанні має практика? 	<p>Основна: [2; 10; 16; 18; 21].</p> <p>Додаткова: [22; 24; 40; 41; 59; 64; 66; 71; 72; 81; 84; 98; 106; 109]</p>
Тема 10. Філософська антропологія	<ol style="list-style-type: none"> 1. Які існують основні філософські визначення людини? Як у філософії пояснюється природа та сутність людини? 2. Чому особистість є продуктом і творцем соціального середовища? 3. У чому полягає загальне значення німецької філософської антропології в розвитку філософського вчення про людину? 4. У чому полягає сенс життя? Наведіть декілька різних відповідей. 5. У чому полягає значення творчої діяльності, свободи та відповідальності особистості? 	<p>Основна: [7 – 11; 21].</p> <p>Додаткова: [23; 29; 30; 108; 110]</p>

1	2	3
Тема 11. Соціальна філософія	1. Які визначення суспільства використовуються у філософії? Які функції виконує суспільство? 2. Які суспільні відносини і структура суспільства виділяються у філософії? 3. У чому полягає зміст основних історико-філософських концепцій суспільства? 4. Від яких факторів залежить розвиток суспільства? 5. Яке місце займає економіка в системі суспільних відносин? 6. Які існують технологічні, фінансові, наукові та соціокультурні засади економіки?	Основна: [1; 2; 6; 11; 21]. Додаткова: [25; 57; 60; 77; 84; 86 – 88; 114]
Тема 12. Філософія культури і цивілізації	1. Які основні визначення і концепції культури використовуються у філософії культури? 2. Які форми культури виділяються у філософії культури? Як вирішується проблема співвідношення національного та загальнолюдського в культурі? 3. Що складає духовну культуру людства? 4. Як у філософії культури пояснюються закономірності існування і розвитку культур? 5. Які особливості та протиріччя сучасної світової цивілізації виділяються у філософії? 6. Які існують у філософії футурологічні концепції? Чи потрібні філософські й соціальні прогнози? Чи можна зменшити небезпеку несприятливих прогнозів?	Основна: [1; 2; 6; 11; 21]. Додаткова: [25; 46; 50; 57; 60; 77; 84; 108; 109; 111]

6.1. Теми доповідей

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

1. Специфіка та місце філософії в культурі.
2. Філософія як цілісний та систематизований світогляд.
3. Основні функції філософії.
4. Структура філософії як науки.
5. Типи світогляду.
6. Діалог концепцій, думок, поглядів як фактор розвитку сучасної філософії.

Література: основна [1; 5; 8; 9; 11; 16]; додаткова [27; 29; 45; 71].

Тема 2. Стародавня філософія

1. Передумови виникнення філософії.
 2. Філософсько-релігійні ідеї Давньої Індії.
 3. Традиції китайської філософії.
 4. Міф і логос.
 5. Натурфілософія в ранньогрецькій філософії (на прикладі розгляду на вибір: творчості Фалеса, Піфагора, Геракліта, Демокріта, Парменіда, Зенона).
 6. Софісти і Сократ.
 7. Значення творчості Платона в історії філософії.
 8. Філософська система Арістотеля.
 9. Елліністична філософія.
- Література:** основна [1; 10; 16; 18; 21]; додаткова [26; 27; 34; 39; 59; 67; 69; 71; 107].

Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та Відродження

1. Філософія середньовіччя як синтез античної філософської традиції та християнських догматів.
 2. Патристика як рух середньовічної філософської думки.
 3. Схоластика: дебати між номіналізмом та реалізмом.
 4. Хома Аквінський як систематизатор античної схоластики.
 5. Філософія епохи Відродження (загальні риси порівняно із середньовічною філософією).
 6. Натурфілософія Д. Бруно, Г. Галілей.
- Література:** основна [1; 2; 6; 10; 16; 17; 19; 20]; додаткова [23; 28; 32; 36; 44; 47; 49; 50; 61; 62; 64; 94].

Тема 4. Філософія Нового часу

1. Загальна характеристика філософії Нового часу.
 2. Емпіризм Ф. Бекона.
 3. Раціоналізм Р. Декарта.
 4. Сенсуалізм Дж. Локка.
 5. Філософія Б. Паскаля.
 6. Епоха Просвітництва як "царство розуму".
 7. Філософська діяльність Ж.Ж. Руссо.
- Література:** основна [2; 7; 8; 10; 11; 14; 16; 19; 20]; додаткова [90; 91; 92; 93; 100].

Тема 5. Німецька класична філософія

1. Гносеологічна концепція І. Канта.
2. Етичне вчення І. Канта.
3. Суб'єктивний ідеалізм Й. Фіхте.
4. Філософія тотожності Ф. Шеллінга.
5. Філософія Г. Гегеля як система абсолютного знання.
6. Діалектика як універсальна теорія розвитку.
7. Критика релігії у філософському вченні Л. Фейєрбаха.
8. Марксизм та неомарксизм.

Література: основна [1; 2; 6; 10]; додаткова [32; 46; 58; 76; 84; 87].

Тема 6. Сучасна світова філософія

1. Позитивістська традиція у філософії.
2. Аналітична філософія.
3. Філософія "волі" у творчості А. Шопенгауера та Ф. Ніцше. Екзистенціалізм: роздуми про людське буття.
4. Екзистенціальна онтологія М. Хайдегера.
5. Герменевтика як філософія розуміння.
6. Феноменологія Е. Гуссерля.
7. Ситуація постмодерну у філософії.

Література: основна [2; 8; 10]; додаткова [24; 30; 33; 35; 36; 38; 76; 91].

Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки

1. Загальні особливості вітчизняної філософії.
2. Філософія Київської Русі.
3. Розвиток філософії у Києво-Могилянській академії.
4. Філософська спадщина Г. С. Сковороди.
5. Основні ідеї філософської творчості П. Д. Юркевича.
6. Київська школа екзистенційної філософії. М. Бердяєв.
7. Проблеми розвитку сучасної української філософії.

Література: основна [2; 4; 16; 17; 18]; додаткова [54; 55; 88; 113].

Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)

1. Основні концепції буття.
2. Історико-філософське вчення про світ.
3. Модуси буття: простір і час.
4. Рух і причинність у філософському розумінні світу.

5. Що таке метафізика?
6. Кордони метафізики.
7. Різновиди метафізичних систем.
8. Проблема душі та тіла.
9. Проблема свободної волі та детермінізм.
10. Чи є філософія метафізикою?
11. Філософія як діалектика.
12. Буття і свобода.
13. Головні поняття онтології.
14. Діалектика сутності та існування.
15. Діалектика сутності та явища.
16. Філософські трансценденталії.
17. Категорії онтології.
18. Суперечка про універсалії.
19. Плюралізм і монізм.
20. Що таке філософія?

Література: основна [2; 10; 16; 18; 21]; додаткова [30; 40; 50; 51; 53; 85].

Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)

1. Основні гносеологічні проблеми.
2. Свідомість як духовне життя і найвищий рівень психічної активності людини.
3. Основні концепції свідомості та її структура.
4. Філософські концепції мислення.
5. Емпірична та трансцендентальна свідомість.
6. Свідомість і мова.
7. Сутність та структура пізнавального процесу.
8. Чуттєвий та раціональний рівні пізнання. Інтуїція.
9. Наука як фактор суспільного розвитку.
10. Основні рівні та методи наукового пізнання.
11. Поняття істини та критерії істинності.
12. Теорія пізнання як трансцендентальна онтологія.
13. Семантична теорія істини.
14. Матерія як основа пізнання.
15. Раціоналістичні теорії пізнання.
16. Знання як система.

17. Що є істина?
18. Тлумачення та розуміння.
19. Істина як процес.
20. Практика як критерій істини.

Література: основна [2; 10; 16; 18; 21]; додаткова [22; 24; 40; 41; 59; 64; 66; 81; 84; 98; 109].

Тема 10. Філософська антропологія

1. Загальні філософські визначення людини. Індивід, індивідуальність, особистість.
2. Філософія про природу та сутність людини. Антропосоціогенез.
3. Визначення сутності людини в німецькій філософській антропології (М. Шелер, А. Гелен, Г. Плеснер).
4. Філософія про смисл життя та безсмертя людини.
5. Передумови творчої діяльності особистості.
6. Свобода та відповідальність особистості.
7. Що таке людина?
8. Антропосоціотворча функція мови.
9. Гуманістичний вимір прогресу.
10. Людство як світова спільнота.
11. Єдність біологічного і соціального.
12. Ерос і любов.
13. Тіло як річ.
14. Праця та панування.
15. Мова як влада.
16. Гедонізм як етика.
17. Утилітаризм як етика.
18. *Homo ludens* як філософський концепт.
19. *Homo faber* як філософський концепт.
20. Людина постмодерного світу.

Література: основна [7 – 11; 21]; додаткова [23; 29; 30; 108; 110].

Тема 11. Соціальна філософія

1. Поняття суспільства як природи і форми людського життя.
2. Суспільство як система, основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок.
3. Основні фактори розвитку суспільства. Специфіка соціального детермінізму.

4. Динамічні і статистичні закони суспільного життя.
5. Теоретичні моделі суспільства.
6. Критерії суспільного прогресу.
7. Суспільство як продукт взаємодії індивідів.
8. Духовне життя суспільства, його особливості та складові.
9. Роль науки та техніки в суспільному поступі.
10. Структура та функції суспільної свідомості.
11. Економіка в системі суспільних відносин.

Література: основна [1; 2; 6; 11; 21]; додаткова [25; 57; 60; 77; 84; 86 – 88; 114].

Тема 12. Філософія культури і цивілізації

1. Загальні філософські визначення культури. Основні концепції культури.
2. Форми культури. Національне та загальнолюдське в культурі.
3. Духовна культура (мистецтво, наука, релігія) як форма ціннісної єдності.
4. Основні аспекти співвідношення культури та цивілізації.
5. Філософія культури про історичні типи існування культури (на прикладі на вибір: теорії М. Данилевського, Л. Гумільова, О. Шпенглера, А. Тойнбі, К. Ясперса, П. Сорокіна або ін.).
6. Багатомірність культур і цивілізацій.
7. Особливості сучасної цивілізації та її характерні прояви: технологічна революція, інформаційне суспільство, глобалістика.
8. Філософія про завдання переходу від технологічної до антропогенної цивілізації.
9. Сутність, походження та основні типи глобальних проблем сучасності.
10. Основні футурологічні концепції.

Література: основна [1; 2; 6; 11; 21]; додаткова [25; 46; 50; 57; 60; 77; 84; 86; 87; 108; 109; 111].

6.2. Теми есе

Однією з форм самостійної роботи студента є підготовка есе (короткої творчої роботи обсягом 3 – 4 сторінки формату А4). У процесі роботи над есе розвиваються навички творчого мислення, вміння чітко формулювати й аналізувати думки, аргументувати висновки. Написання есе передбачає поглиблену роботу з додатковою літературою.

Есе повинно містити вступ, постановку проблеми та її вирішення, висновки. Тема есе розкривається шляхом порівняння, обґрунтування різних визначень, уявлень, напрямів та ін. Література, яку було використано для написання есе, наводиться наприкінці окремим списком відповідно до бібліографічних вимог.

1. Світоглядна спрямованість філософського знання.
2. Місце філософії в культурі.
3. Філософія як культура мислення.
4. Сучасні філософські концепції свідомості та мислення.
5. Різноманіття думок та напрям як фактор розвитку сучасної філософії.
6. Філософія науки.
7. Роздуми про людське буття в екзистенціалізмі.
8. Розуміння та інтерпретація в герменевтиці.
9. Феноменологія про роботу свідомості.
10. "Постмодерні замальовки".
11. Вітчизняна філософія: класика і сучасність.
12. Філософські теорії космізму.
13. Сучасна філософська і наукова методологія.
14. Сучасна філософська та природознавчо-наукова картина світу.
15. Сучасна філософія і наука про духовно-практичне освоєння світу.
16. Значення досягнень науки і техніки в формуванні світогляду людини.
17. Синергетика – теорія самоорганізації.
18. Філософія творчості.
19. Вираження загальнолюдського знання в духовній культурі людства.
20. Феномен релігії в культурі.
21. Етика в сучасній культурі.
22. Філософія мови.
23. Філософські ідеї в сучасній художній літературі.
24. Філософські аспекти сучасного мистецтва.
25. Економіка в системі соціокультурних, наукових, морально-психологічних та релігійних відносин.
26. Діяльна концепція культури.
27. Теорії розвитку культур.
28. Теоретичні моделі суспільства.
29. Наука – фактор розвитку суспільства.

30. Філософія інформаційного суспільства.
31. Інформаційні системи, їх вплив на світогляд людини.
32. Концепція сталого розвитку культури.
33. Світова цивілізація – нова парадигма розвитку.

6.3. Контрольні запитання для самодіагностики

Перелік питань для студентів денної форми навчання

1. Що таке філософія? Предмет і місце філософії в системі світоглядного знання. Основні функції філософії.
2. Поняття і структура світогляду. Історичні типи світогляду.
3. Філософія Стародавньої Індії.
4. Філософія Стародавнього Китаю (конфуціанство, даосизм).
5. Антична філософія: особливості, періодизація та значення для формування європейської культури.
6. Досократівська філософія: винахід буття.
7. Філософія Сократа: відкриття людини.
8. Філософія Платона. Обрії метафізики.
9. Філософія Аристотеля: основні ідеї та їх вплив на світову філософію.
10. Елліністична філософія: напрями та школи.
11. Основні проблеми середньовічної християнської філософії та основні етапи її розвитку.
12. Середньовічна суперечка про природу універсалій: реалізм, концептуалізм і номіналізм.
13. Філософське вчення Фоми Аквінського, його концепція подвійної істини.
14. Гуманістичний характер та основні напрями філософії епохи Відродження. Основні ідеї епохи Реформації.
15. Натурфілософія і соціальна філософія епохи Відродження.
16. Емпіризм та сенсуалізм Нового часу. Проблема наукового методу, вчення про людину і суспільство (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк, Дж. Берклі).
17. Раціоналізм Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц).
18. Філософія епохи Просвітництва. Французьке Просвітництво (Монтеск'є, Вольтер, Руссо).
19. Французький матеріалізм XVIII ст. Вчення про матерію, пізнання, людину і суспільство (Гельвецій, П. Гольбах, Дідро).

20. Трансцендентальний ідеалізм І. Канта.
21. Г. В. Ф. Гегель, його філософська система і метод.
22. Філософія Л. Фейєрбаха, її антропологічний характер.
23. Російська філософія ХІХ – початку ХХ ст. Головні риси й особливості.
24. Філософія марксизму: передумови виникнення, основні ідеї та їх вплив на світову філософію й соціальну практику.
25. Ірраціоналістичний напрям сучасної філософії (А. Бергсон, Ф. Ніцше, А. Шопенгауер).
26. Екзистенційна філософія та її основні ідеї.
27. Характерні риси та особливості герменевтики.
28. Фройдизм і неофройдизм (З. Фройд, Е. Фромм, К. Юнг, А. Адлер, Г. Маркузе).
29. Позитивізм: характерні риси та основні етапи розвитку.
30. Сучасна релігійна філософія: неотомізм, персоналізм, тейяр-дизм.
31. Основні напрями розвитку сучасної філософії (загальна характеристика).
32. Постмодерне філософування: витоки та настанови.
33. Філософія українського Відродження та Просвітництва.
34. Філософські погляди Г. С. Сковороди та їх вплив на розвиток вітчизняної філософії.
35. Українська філософія ХІХ – ХХІ ст.: основні тенденції та напрями.
36. Філософський зміст категорії буття та його головні форми. Типи онтології.
37. Основні онтологічні філософські категорії. Простір та час як модуси існування світу.
38. Філософське вчення про матерію. Властивості та структура матерії.
39. Рух як спосіб існування матерії та його форми. Взаємозв'язок основних форм руху.
40. Простір і час як форми існування матерії. Загальні та специфічні властивості простору й часу.
41. Проблема свідомості у філософії. Різноманітність тлумачень проблеми свідомості в класичній і сучасній філософії.
42. Сутність та основні компоненти свідомості. Самосвідомість.

43. Структура та функції свідомості.
44. Діалектика: її історичні форми та особливості. Об'єктивна і суб'єктивна діалектика.
45. Категорії та принципи діалектики.
46. Закони діалектики.
47. Метафізична концепція розвитку як класична альтернатива діалектики.
48. Пізнання як предмет філософського аналізу. Сутність та структура пізнавального процесу.
49. Сутність агностицизму та його історичні форми.
50. Практика як специфічно людський спосіб освоєння світу. Поняття практики. Форми і рівні практичної діяльності. Функції практики.
51. Форми чуттєвого пізнання та взаємозв'язок між ними.
52. Раціональне пізнання, його особливості та форми.
53. Проблема істини, види істини. Істина і хибність (помилковість). Критерії істини.
54. Наукове пізнання, його структура та рівні.
55. Поняття методу. Класифікація методів наукового пізнання та їх характеристика.
56. Логіка наукового дослідження та його етапи (факт, проблемна ситуація, проблема, гіпотеза, доказ, концепція, теорія).
57. Філософія суспільства. Розвиток поглядів на суспільство в історії філософії.
58. Сучасні концепції суспільного розвитку: постіндустріального суспільства, інформаційного суспільства, індивідуалізованого суспільства, неопатримоніального суспільства.
59. Суспільство як система. Соціальна структура суспільства. Типологія соціальних відносин.
60. Поняття соціального інституту. Різновиди соціальних інститутів та їх характеристика.
61. Діяльність як специфічний засіб існування соціального. Основні елементи та сфери соціальної діяльності.
62. Сфери (підсистеми) суспільного життя (економічна, соціальна, духовна, політична).
63. Економіка в системі суспільних відносин.
64. Суспільні закони, їх особливості, класифікація і механізм дії.

65. Основні футурологічні концепції. Завдання переходу від технологічної до антропогенної цивілізації.
66. Сутність, походження та основні типи глобальних проблем сучасності.
67. Проблема людини в історії філософської думки.
68. Основні концепції походження людини (космічна, релігійна, еволюційна).
69. Основні концепції сутності людини (біологізаторські, соціологізаторські, спіритуалістичні).
70. Антропосоціогенез, його сутність і комплексний характер.
71. Проблема сенсу життя людини. Основні способи обґрунтування сенсу життя.
72. Зміст понять: людина, індивід, особистість. Поняття статусу й ролі.
73. Особистість як соціальна характеристика людини, її внутрішня структура, детермінуючі фактори. Типологія особистостей.
74. Проблема свободи і відповідальності людини, їх взаємна обумовленість.
75. Духовне життя суспільства: поняття, сутність, структура.
76. Суспільна свідомість та її структура. Рівні суспільної свідомості. Суспільна психологія та суспільна ідеологія.
77. Форми суспільної свідомості, критерії їх розрізнення і взаємодія.
78. Культура як специфічна соціальна реальність. Структура та функції культури.
79. Східна і західна моделі культури, їх характерні риси і взаємовпливи.
80. Предмет, структура та функції філософії історії.
81. Сучасні напрями філософії історії (онтологічний, гносеологічний, аксіологічний, технократичний).
82. Формаційний підхід до розуміння історії як варіант моністичного тлумачення історичного процесу.
83. Концепція локальних цивілізацій (М. Данилевський, О. Шпенглер, П. Сорокін): сутність та особливості.
84. Проблема сенсу історії (К. Ясперс, Ф. Фукуяма).
85. Ідея історичного прогресу. Критерії прогресу.

Перелік питань для студентів заочної форми навчання

1. Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання.
2. Специфіка та різноманіття філософського знання.
3. Структура та основні функції філософії.
4. Специфіка філософського знання Стародавнього Сходу.
5. Особливості виникнення та розвитку філософії у Стародавній Греції.
6. Натурфілософія в ранньогрецькій філософії.
7. Класична антична філософія (Сократ, Платон, Арістотель).
8. Елліністична філософія.
9. Соціально-історичні та духовні умови розвитку філософії Середньовіччя.
10. Патристика як історична форма філософствування. Філософські погляди Августина Аврелія.
11. Схоластика (Фома Аквінський). Суперечка номіналізму та реалізму.
12. Антропоцентризм і гуманізм як доміанти філософського мислення доби Відродження.
13. Натурфілософія та соціальна філософія епохи Відродження.
14. Особливості розвитку філософії і науки в Новий час.
15. Емпіризм і раціоналізм – основні напрями філософії Нового часу (Ф. Бекон, Р. Декарт, Г. Лейбніц).
16. Основні принципи, ідеї та концепції філософії Просвітництва.
17. Німецька класична філософія: загальна характеристика (гносеологічна концепція І. Канта, філософська система Г. Гегеля).
18. Філософія марксизму про суспільство та його історичний розвиток. Неомарксизм.
19. Особливості та досягнення української філософської думки.
20. Соціокультурні та наукові умови розвитку сучасної філософії.
21. Основні напрями сучасної філософії (загальна характеристика).
22. Основні онтологічні проблеми і концепції буття.
23. Сучасна філософська та природознавчо-наукова картина світу.
24. Простір та час як модуси існування світу.
25. Філософська антропологія. Філософія про природу і сутність людини.
26. Історико-філософські концепції свідомості. Структура свідомості.
27. Свідомість, мислення і мова.

28. Основні гносеологічні концепції в історії філософії.
29. Загальні рівні пізнання (чуттєвий, раціональний, ірраціональний).
30. Особливості та підрівні чуттєвого пізнання (відчуття, сприйняття, уявлення).
31. Підрівні раціонального пізнання (поняття, судження, умовивід).
32. Структура науки. Особливості, рівні і форми наукового пізнання.
33. Основні концепції істини, критерії істинності. Пізнання та практика.
34. Основні методи наукового пізнання.
35. Історико-філософські форми діалектики. Закони, принципи та категорії діалектики.
36. Альтернативні концепції розвитку. Синергетика.
37. Основні концепції суспільства у філософії.
38. Суспільний прогрес: сутність і критерії.
39. Технологічні, фінансові, наукові та соціокультурні засади економіки.
40. Економіка в системі суспільних відносин.
41. Основні проблеми традиційної та сучасної етики.
42. Етичні проблеми економічної діяльності.
43. Філософія релігії. Світоглядний та науково-пізнавальний аспекти релігії.
44. Значення релігії в сучасній культурі.
45. Основні філософські визначення і концепції культури.
46. Форми культури. Національне та загальнолюдське в культурі.
47. Складові духовної культури людства.
48. Інформаційне суспільство.
49. Універсальна концепція сталого розвитку.
50. Сутність, походження та основні типи глобальних проблем сучасності.

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

8. Методи навчання

Відповідно до реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі передбачається використання активних та інтерактивних форм проведення занять (розбір конкретних ситуацій та ін.) у комбінації з поза-аудиторної роботою (відвідування театральних постановок, тематичних лекцій в музеях, тематичних виставок тощо) з метою формування і розвитку особистісних якостей у студентів.

У ході викладення навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування таких методик: проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, презентації, банки візуального супроводу, семінари-дискусії, кейс-метод, мозкові атаки (розподіл цих методик активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни подано в табл. 8.1).

Таблиця 8.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Назви тем	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Філософія як універсальний тип знань	Лекція проблемного характеру з питання "Філософія та світогляд", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 2.</i> Стародавня філософія	Міні-лекція з питання "Життєві стратегії у філософії пізньої античності", банки візуального супроводу

1	2
<i>Тема 3.</i> Філософія епохи Середньовіччя та Відродження	Лекція проблемного характеру з питання "Проблема співвідношення віри та розуму", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 4.</i> Філософія Нового часу	Міні-лекція з питання "Раціоналізм та емпіризм", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 5.</i> Німецька класична філософія	Лекція проблемного характеру з питання "Етика І. Канта", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 6.</i> Сучасна світова філософія	Лекція проблемного характеру з питання "Проблема свободи та відповідальності в екзистенціалізмі"
<i>Тема 7.</i> Традиції вітчизняної філософської думки	Міні-лекція з питання "Філософія серця Г. С. Сковороди та П. Д. Юркевича", банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Філософія буття (метафізика й онтологія)	Міні-лекція з питання "Матеріалізм та його історичні форми", банки візуального супроводу
<i>Тема 9.</i> Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)	Лекція проблемного характеру з питання "Істина та її критерії", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 10.</i> Філософська антропологія	Міні-лекція з питання "Людина у філософії постмодернізму", банки візуального супроводу
<i>Тема 11.</i> Соціальна філософія	Міні-лекція з питання "Інформаційне суспільство: соціофілософський аналіз", банки візуального супроводу
<i>Тема 12.</i> Філософія культури і цивілізації	Лекція проблемного характеру з питання "Походження культури", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості; формуванні здатності студентів до самостійності (формування власної точки зору з окремого питання чи проблеми) та групової роботи (здатність до соціальної інтеграції та до компромісу в прийнятті колективних рішень і при вирішенні конфліктів).

Лекція проблемного характеру – спрямована на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань відповідної лекції обмежується двома-трьома основними моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, який не знайшов відображення у підручниках, виділяються головні висновки з питань, що розглядаються. Під час викладення лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. Відповіді на запитання дає лектор, але система питань спонукає студентів сконцентруватися і шукати їх вирішення. Під час викладення лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студенти могли використовувати в ході вирішення проблеми.

Міні-лекція – передбачає виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу і характеризується значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. На початку проведення міні-лекції увага студентів акцентується на необхідності представити викладений лекційний матеріал у структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які відображено в плані лекції, але викладаються вони стисло. Міні-лекція сприяє підвищенню активності та уваги студентів у сприйнятті матеріалу, зосереджує студентів на використанні системного підходу під час відтворення отриманої на лекції інформації.

Проведення проблемних лекцій та міні-лекцій доцільно поєднувати з **роботою в малих групах**. Робота в малих групах дозволяє структурувати семінарські заняття за формою та змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі семінару, забезпечує формування досвіду соціального спілкування. Результати роботи цих груп потрібно **презентувати** і обговорювати. У ході презентацій учасники груп представляють перед аудиторією результати своєї роботи.

Банки візуального супроводу активізують навчально-пізнавальну діяльність, творче сприйняття змісту навчальної дисципліни завдяки наочності.

Семінар-дискусія – передбачає обмін думками і поглядами учасників стосовно теми, а також розвиває мислення, допомагає формувати погляди і переконання, виробляє вміння формулювати думки і висловлювати їх, вчить оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака – метод вирішення невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити велику кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу) дозволяє наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності.

Розподіл методик активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни подано в табл. 8.2.

Таблиця 8.2

Використання методик активізації процесу навчання

Назви тем	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 1.</i> Філософія як універсальний тип знань	<i>Семінарське заняття.</i> Тема "Філософія та/або наука"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 2.</i> Стародавня філософія	<i>Семінарське заняття.</i> Тема "Філософія Сократа і Конфуція: компаративний аналіз"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 5.</i> Німецька класична філософія	<i>Семінарське заняття.</i> Тема "Закони діалектики"	Робота в малих групах, презентації
<i>Тема 9.</i> Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)	<i>Семінарське заняття.</i> Тема "Емпіризм та раціоналізм як пізнавальні стратегії"	Робота в малих групах, презентації
<i>Тема 11.</i> Соціальна філософія	<i>Семінарське заняття.</i> Тема "Місце економіки в системі суспільних відносин"	Робота в малих групах, презентації, мозкові атаки

9. Методи контролю

Рівень сформованості у студентів особистісних якостей та загальнокультурних (універсальних) компетентностей (загальнонаукових і соціально-особистісних) визначається **системою оцінювання знань** із навчальної дисципліни. Формами контролю і оцінювання щодо встановлення рівня опанування студентом відповідних компетентностей є:

- вирішення теоретичних або тестових модульних завдань;
- письмове виконання комплексного екзаменаційного завдання.

Оцінювання якості засвоєння студентами системи знань з навчальної дисципліни згідно зі **100-бальною** накопичувальною системою містить:

поточний контроль успішності (**60 балів**): засвоєння теоретичного лекційного матеріалу, робота на семінарських заняттях, підготовка доповідей, есе та ін.;

підсумковий контроль успішності – **іспит (40 балів)**.

Поточний контроль (60 балів) успішності містить оцінки за засвоєння теоретичного лекційного матеріалу, за роботу на семінарських заняттях, за підготовлені доповіді, за різні види самостійної роботи (есе та ін.), за виконання завдань підсумкової контрольної роботи.

Кількість балів, які студенти отримують за різні форми навчання, подано в табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Кількість балів, які студенти отримують за різні форми навчання

Форми навчання	Максимальна кількість балів
Обов'язкові	
Відвідування лекцій (конспект)	0,25 (кожна лекція)
Робота на семінарах	0,25 (кожний семінар)
Написання есе	12
Експрес-опитування	4 (тричі за семестр)
Доповідь	4 (тричі за семестр)
Участь у дискусії	1 (* 4)
Підсумковий колоквіум	12
Вибіркові	
Участь у конференціях, круглих столах, конкурсах, олімпіадах, наукових гуртках, написання наукових статей	15

Проведення **підсумкового контролю** успішності з навчальної дисципліни здійснюється у формі іспиту. Умовою допуску до іспиту є отримання студентом **35 балів** – мінімальної кількості балів.

Проведення поточного і підсумкового контролю успішності відбувається відповідно до положення ХНЕУ ім. С. Кузнеця "Про порядок оцінювання знань студентів в умовах впровадження кредитно-трансферної системи організації навчального процесу".

Відповідно до компетентнісного підходу екзаменаційні білети мають три рівні:

- 1) стереотипний (1 та 2 питання);
- 2) ситуативний (3 питання);
- 3) евристичний (4 питання).

Зразок екзаменаційного білета

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Навчальна дисципліна

Філософія

Екзаменаційний білет № 26

1. У яких законах діалектики знаходять своє відображення надані ідеї: 1) у природі існує загальний зв'язок та взаємовплив речей; 2) накопичування мікромутацій призводить до виникнення нового біологічного виду; 3) смерть заперечує життя, але тим самим заперечує себе, отже – життя стверджує себе у смерті.

Закон єдності та боротьби протилежностей	Закон переходу кількісних змін у якісні	Закон подвійного заперечення

2. Які риси, поняття та прізвища належать до класичної філософії, а які неklasичній думці: 1) ідея суспільного прогресу; 2) ноумен; 3) С. К'єркегор; 4) "вічне повернення"; 5) "воля до влади"; 6) "існування передуює сутності"; 7) надлюдина.

Класична філософія	Неklasична філософія

3. До яких течій, напрямів, епох у філософії належать такі філософи: Р. Декарт, Й. Г. Фіхте, Парменід, О. Конт, К. Ясперс, Дж. Локк?

4. Проаналізуйте співвідношення філософської, релігійної та наукової картин світу. Які відомі досягнення сучасної науки змінюють сприйняття релігії?

Затверджено на засіданні кафедри філософії та політології.

Протокол № 5 від "10" грудня 2015 р.

Критерії оцінювання екзаменаційних робіт з навчальної дисципліни

Відповіді на два перших питання стереотипного рівня дають можливість виявити, як були засвоєні основні підходи до вивчення суті, змісту та характеру філософського знання; особливості філософських шкіл; спеціальна термінологія.

Відповідь на питання ситуативного рівня демонструють вміння користуватися категоріальним апаратом філософії, вільно орієнтуватися в історико-філософських епохах та течіях, іменах, датах.

Відповідь на питання евристичного рівня має виявити уміння творчо опрацьовувати засвоєний матеріал, а також застосовувати його в професійній діяльності.

Кожний рівень питань оцінюється за наведеною шкалою окремо, а загальна оцінка підраховується як сума оцінок за кожне питання. Кількісний показник (бал) встановлюється залежно від ступеня виконання завдання. Максимальний бал за іспит – 40.

Стереотипний рівень (до 10 балів): одна правильна відповідь – 1 бал.

Ситуативний рівень (до 6 балів): одна правильна відповідь – 1 бал.

Евристичний рівень (до 24 балів): відповідь оцінюється за наступною шкалою оцінювання (табл. 9.2).

Таблиця 9.2

Критерії оцінювання питання евристичного рівня

Ступінь виконання	Бали
1	2
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. Містить засвоєний теоретичний матеріал у повному обсязі	23 – 24
Відповідь аргументована, виявляє глибину та оригінальність мислення. Під час оперування теоретичним матеріалом допущені незначні помилки	21 – 22

Закінчення табл. 9.2

1	2
Відповідь аргументована, але не виявляє достатньої самостійності мислення. Під час оперування теоретичним матеріалом допущені незначні помилки	19 – 20
Відповідь в цілому правильна, але бракує аргументованих висновків, допущені певні помилки під час визначення категорій, смислових зв'язків тощо	17 – 18
Відповідь виявляє обізнаність студента з проблематикою питання, але бракує аргументованих висновків, допущені певні помилки під час визначення категорій, смислових зв'язків тощо	15 – 16
Відповідь виявляє обізнаність студента з проблематикою питання, але бракує аргументованих висновків; виявлені певні труднощі під час оперування теоретичним матеріалом	13 – 14
Присутнє лише часткове висвітлення змісту питання; виявлені певні труднощі під час оперування теоретичним матеріалом	11 – 12
Під час відповіді на питання допущені суттєві помилки, які впливають на зміст; самостійність мислення виявлена лише частково	9 – 10
Відповідь виявляє лише загальне ознайомлення студента з проблематикою питання; самостійність мислення, висновки відсутні	7 – 8
Відповідь виявляє практичну відсутність у студента самостійності мислення; здатність робити узагальнення та теоретичні висновки	5 – 6
Відповідь виявляє некомпетентність студента, незрозуміння самої суті проблемного поля, окресленого питанням	1 – 4

Іспит складено, якщо студент отримав не менш 25 балів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1.

Таблиця 10.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Загальнонаукові, соціально-особистісні, інструментальні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Методи та форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей		
				Форми контролю	Максимальний бал	
1	2	3	4	5	6	
Змістовий модуль 1. Філософія як універсальне знання					100	
КЗН Уміння викладати загальний зміст проблематики філософського знання, використовуючи набутий категоріальний базис. Здатність розуміти сутність та природу головних філософських питань	1	Ауд.	2	Лекція Тема 1. Філософія як універсальний тип знань	Робота на лекції	0,25
			2	Семинарське заняття Знання основних методів філософського аналізу; предмета, функцій, структури та основних розділів предмета "Філософія". Знання основних різновидів світогляду. Засвоєння теоретико-методологічних підвалин філософської науки. Знання щодо структури та функціонального призначення філософії, основних етапів її розвитку	Робота на семінарі; активна участь у дискусії з основних проблемних питань сучасної філософської думки	1
	1	СРС	5	Підготовка до занять Пошук підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Засвоєння базових категорій філософії, розуміння специфіки окремих філософсько-історичних періодів		

1		2	3		4		5	6
КЗН	Уміння співвідносити власні світоглядні установки із світоглядом, притаманним античності та стародавньому сходу. Вміння аналізувати основні напрямки стародавньої філософії	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Стародавня філософія	Робота на лекції	0,25
				2	Семінарське заняття	Знання основних методів філософського аналізу; предмету, функцій, структури та основних розділів предмета "Філософія". Знання основних різновидів світогляду. Засвоєння теоретико-методологічних підвалин філософської науки. Знання щодо структури та функціонального призначення філософії, основних етапів її розвитку	Робота на семінарі; активна участь у дискусії з основних проблемних питань сучасної філософської думки	0,25
		2	СРС	5	Підготовка до занять	Пошук підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Засвоєння основних різновидів світогляду	Підготовка до експрес-опитування	
КЗН	Уміння застосовувати основні надбання стародавньої філософії для розбудови власного світогляду та культури мислення	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Стародавня філософія	Робота на лекції	0,25
				2	Семінарське заняття	Засвоєння історичної традиції генезису й розвитку філософського вчення про Світ, його онтологічні та метафізичні підвалини. Розуміння співвідношення філософської та природничо-наукової картини світу. Знання специфіки філософії Античності та Стародавнього Сходу. Розуміння джерел формування світової філософії	Робота на семінарі; експрес-опитування	0,25 4
		3	СРС	5	Підготовка до занять	Пошук підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання есе за темами "Філософія – це мужність бути", "Вічність філософських проблем", "Античні джерела західноєвропейської філософії"		

1		2	3	4		5	6	
КЗН	Уміння аналізувати основні філософські напрями Середньовіччя та Відродження. Уміння застосовувати основні надбання філософії цього періоду для розбудови власного світогляду та культури мислення	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Філософія епохи Середньовіччя та Відродження	Робота на лекції	0,25
		4		2	Семінарське заняття	Оволодіння знаннями щодо специфіки та головних настанов середньовічного світогляду. Засвоєння філософської традиції Відродження. Відродження і сучасність: гроші, свобода, буржуазність, інтерес тощо. Винахід індивіда та індивідуальності	Робота на семінарі; перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	0,25 4
		4		СРС	5	Підготовка до занять	Пошук підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Розуміння головних принципів філософування Середньовіччя та доби Відродження	Підготовка до експрес-опитування
КЗН	Уміння аналізувати основні філософські напрями філософії Нового часу та Просвітництва. Уміння застосовувати основні надбання філософії цього періоду для розбудови власного світогляду та культури мислення	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Філософія Нового часу	Робота на лекції	0,25
		5		2	Семінарське заняття	Опанування світоглядною проблематикою Нового часу. Дискурс про Модерн. Модерн як реалізація проекту Просвітництва. Філософія і методологія науки Нового часу. Раціоналізм і емпіризм. Тематизація протиставлення континентальної та британської філософії. Просвітництво і Велика французька революція. Спадщина німецької класичної філософії. Поява ірраціоналізму	Робота на семінарі; активна участь у дискусії з основних проблемних питань сучасної філософської думки	0,25 1
		5		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Опанування дискурсом Модерну. Виконання есе з історико-філософської проблематики	

1		2	3	4		5	6	
КЗН	Уміння визначати основні здобутки німецької класичної філософії. Уміння застосовувати основні надбання німецької класичної школи для розбудови власного світогляду та культури мислення	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Німецька класична філософія	Робота на лекції	0,25
				2	Семінарське заняття	Засвоєння спадщини німецької класичної філософії. Кант і сучасна філософія. Трансцендентальний суб'єкт. Філософія як гносеологія. Етика обов'язку. Філософія Гегеля як панлогізм. Систематизація діалектики. Принцип історизму. Сучасна філософія versus Гегель. Феномен лівого гегельянства. Постать Маркса. Матеріалістичне розуміння історії. Марксизм і ХХ століття. Поява ірраціоналізму	Робота на семінарі; експрес-опитування	0,25 4
		6	СРС	6	Підготовка до занять	Пошук підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання есе на пропонувану тематику "Людина – це машина бажань", "Людина – це океан альтернатив", "Людяність як творчий процес"	Підготовка доповіді	
КЗН	Уміння визначати основні напрями розвитку сучасної філософії. Вміння застосовувати основні надбання сучасної світової філософії для розбудови власного світогляду та культури мислення	7 – 9	Ауд.	6	Лекція	Тема 6. Сучасна філософія	Робота на лекції	0,75
		7 – 9		6	Семінарське заняття	Тематизація розрізень "раціоналізм – ірраціоналізм", "модерн – пізній модерн – постмодерн", "сучасність – постсучасність", "сцієнтизм – антисцієнтизм" тощо. Множинність, плюральність сучасної філософії. Філософія як історія філософії. Спроба класифікації сучасної філософії. Поняття парадигми. Філософські парадигми ХХ і ХХІ ст.: позитивізм і його різновиди, екзистенціалізм, феноменологія, марксизм і неомарксизм, структуралізм і постструктуралізм, фрейдизм і неофрейдизм, аналітична філософія, філософія постмодерну тощо	Робота на семінарі; активна участь у дискусії з основних проблемних питань сучасної філософської думки; перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	0,75 4

Продовження табл. 10.1

1		2	3		4		5	6	
КЗН	Уміння аналізувати основні ідеї та вчення вітчизняної філософії. Вміння застосовувати основні надбаня вітчизняної філософії для розбудови власного світогляду та культури мислення	7 – 9	СРС	15	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на дану тему; закріплення знань щодо мультипарадигмальності сучасної філософії. Підготовка есе з історико-філософської проблематики			
		10		Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки	Робота на лекції	0,25
		10		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Засвоєння специфіки та культурно-історичних чинників становлення вітчизняного філософування	Підготовка відгуку на статті присвячені проблемам гносеології та епістемології	
		11			Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)	Робота на лекції
КЗН	Здатність аналізувати, раціонально та критично оцінювати філософське вчення про Всесвіт та підвалини його існування	11	Ауд.	2	Семінарське заняття	Засвоєння філософських концепцій вчення про місце людини у бутті. Розуміння головних екзистенційних модусів буття людини: свобода, відповідальність, творчість, сенс життя та ін. Опанування основних філософських проблем, що вирішуються метафізикою та онтологією. Засвоєння специфіки діалектичного погляду на світобудову	Робота на семінарі; активна участь у дискусії з основних проблемних питань сучасної філософської думки	0,25	
								1	

1		2	3		4		5	6
		11	СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику; опанування категоріальним апаратом онтології та метафізики; розуміння відмінностей між діалектичним та метафізичним поглядом на Універсум		
КІ	Здатність використовувати формальнологічний апарат задля вирішення загальнонаукових проблем. Уміння застосовувати загальнонаукову методологію	12 – 13	Ауд.	4	Лекція	Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)	Робота на лекції	0,5
		12 – 13		4	Семінарське заняття	Засвоєння історико-філософських концепцій генезису та структури свідомості. Розуміння основних властивостей та функцій свідомості. Розуміння співвідношення між не-свідомим – свідомим – над-свідомим. Засвоєння специфіки філософсько-гносеологічної проблематики. Опанування методологією наукового пізнання. Засвоєння основних форм наукового пізнання: теорія, гіпотеза, проблема. Розуміння співвідношення між дедуктивним та індуктивним методом пізнання. Засвоєння загальних рівнів пізнання та їх складових. Розуміння основних концепцій істини	Робота на семінарі. Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	0,5 4
		12 – 13		СРС	2	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної на наукової літератури на дану тематику. З'ясування науково-методологічної функції філософії	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)
КСО		14	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Філософська антропологія	Робота на лекції	0,25

1		2	3		4		5	6
КСО	Здатність орієнтуватись у сучасному культурному просторі, розуміти переваги та недоліки сучасної культуродинаміки. Уміння використовувати філософський аналіз сучасного стану світової цивілізації для формування власного відповідального світогляду і організації власної суспільної діяльності	16	Ауд.	2	Лекція	Тема 12. Філософія культури і цивілізації	Робота на лекції; підсумкова контрольна робота (колоквіум)	0,25 12
		16		2	Семінарське заняття	Засвоєння теоретичних концептів культури ХІХ – ХХ ст. Розуміння структури та засад культуротворчої динаміки. Засвоєння спільного та відмінного між головними світовими релігійними конфесіями; розуміння функцій, котрі виконують релігії в суспільстві та духовному житті людини	Робота на семінарі	0,25
		16	СРС	5	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд навчально-методичної та наукової літератури на дану тематику. Розуміння закономірностей культурно-історичного процесу. Підготовка до контрольної роботи		
Загальна максимальна кількість балів за змістовим модулем								60
Загальна максимальна кількість балів за іспитом								40
Усього годин			150	Загальна максимальна кількість балів за навчальною дисципліною				100

Розподіл балів у межах тем змістового модуля наведено в табл. 10.2.

Таблиця 10.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1												40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
1,5	5	4,5	1,5	4,5	5,5	4,5	1,5	5	12,5	1,5	12,5		

* Примітка. T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Семінарські заняття	Есе	Доповідь	Участь у дискусії	Експрес-опитування	Підсумкова КР	Іспит	Усього	
ЗМ1	Тема 1	1 тиждень	0,25	0,25	–	–	1	–	–	1,5	
	Тема 2	2 тиждень	0,25	0,25	–	–	–	–	–	0,5	
		3 тиждень	0,25	0,25	–	–	–	4	–	4,5	
	Тема 3	4 тиждень	0,25	0,25	–	4	–	–	–	4,5	
	Тема 4	5 тиждень	0,25	0,25	–	–	1	–	–	1,5	
	Тема 5	6 тиждень	0,25	0,25	–	–	–	4	–	4,5	
	Тема 6	7 тиждень	0,25	0,25	–	–	–	–	–	–	0,5
		8 тиждень	0,25	0,25	–	4	–	–	–	–	4,5
		9 тиждень	0,25	0,25	–	–	–	–	–	–	0,5
	Тема 7	10 тиждень	0,25	0,25	–	–	–	4	–	–	4,5
	Тема 8	11 тиждень	0,25	0,25	–	–	1	–	–	–	1,5
	Тема 9	12 тиждень	0,25	0,25	–	–	–	–	–	–	0,5
		13 тиждень	0,25	0,25	–	4	–	–	–	–	4,5
	Тема 10	14 тиждень	0,25	0,25	–	–	1	–	–	–	1,5
Тема 11	15 тиждень	0,25	0,25	12	–	–	–	–	–	12,5	
Тема 12	16 тиждень	0,25	0,25	–	–	–	–	12	–	12,5	
Іспит	17 тиждень	–	–	–	–	–	–	–	40	40	
Усього		4	4	12	12	4	12	12	40	100	

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 10.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

11. Рекомендована література**11.1. Основна**

1. Андрущенко В. Вступ до філософії. Великі філософи : навч. посіб. / В. Андрущенко. – Х. : ТОВ "РИФ", 2005. – 512 с.
2. Бичко І. Філософія. Курс лекцій : навч. посіб. / І. Бичко, В. Табачковський. – К. : Либідь, 1993. – 576 с.
3. Валуйский О. О. Практикум з філософії / О. О. Валуйский. – К. : ВЦ Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2003. – 243 с.
4. Горський В. С. Історія української філософії / В. С. Горський. – К. : Наукова думка, 1996. – 286 с.
5. Горц А. Нематериальное. Знание, стоимость и капитал / А. Горц ; пер. с нем. и фр. М. М. Сокольской. – М. : Изд. Высшей школы экономики, 2010. – 208 с.

6. Губерський Л. В. Філософія : навч. посіб. / Л. В. Губерський, І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко. – 3-тє вид., стер.; за ред. І. Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2003. – 457 с.
7. Гуревич П. С. Основы философии / П. С. Гуревич. – М. : Гардарики, 2000. – 438 с.
8. Данильян О. Г. Философия : учебник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. – М. : Изд. Эксмо, 2005. – 512 с.
9. Зотов А. Ф. Философия : учебник / А. Ф. Зотов ; под ред. А. Ф. Зотова, В. В. Миронова, А. В. Разина. – 6-е изд., перераб. и доп. – М. : Проспект, – 2005. – 480 с.
10. Ільїн В. В. Філософія : підручник у 2 ч. / В. В. Ільїн, Ю. І. Кулагін. – Ч. I. Історія розвитку філософської думки. – К. : Альтерпрес, 2002. – 464 с.; – Ч. II. Актуальні проблеми сучасності. – К. : Альтерпрес, 2002. – 480 с.
11. Канке В. А. Философия / В. А. Канке. – М. : Логос, 2002. – 344 с.
12. Кислюк К. В. Философия. Практикум (тексты, творческие задачи, логические упражнения, тесты, словари) : учебн.-метод. пособ. / К. В. Кислюк, О. Н. Кузь, И. В. Тарасенко и др. – Х. : ИД "ИНЖЭК", 2007. – 392 с.
13. Кузнецов В. Г. Философия : учебник / В. Г. Кузнецов, И. Д. Кузнецова, В. В. Миронов. – М. : Инфра-М. – 528 с.
14. Миронов В. В. Философия : учебник для вузов / В. В. Миронов; под общ. ред. В. В. Миронова. – М. : Норма, 2005. – 928 с.
15. Панин А. В. Философия : учебник / А. В. Панин, П. В. Алексеев. – 3-е изд., перераб. – М. : ТК Велби, Проспект, 2005. – 608 с.
16. Петрушенко В. Л. Філософія : навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. – К. : Каравела ; Львів : Новий світ-2000, 2002. – 539 с.
17. Подольська Є. А. Філософія : підручник / Є. А. Подольська. – К. : Фірма "Інкос", Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.
18. Причепій Є. М. Філософія / Є. М. Причепій, А. М. Черній, В. Д. Гвоздецький. – К. : Видавничий центр "Академія", 2001. – 576 с.
19. Радугин А. А. Философия / А. А. Радугин. – М. : Центр, 2001. – 272 с.
20. Харин Ф. А. Философия : учебник для студентов вузов / Ф. А. Харин; под общ. ред. Ю. А. Харина. – Мн. : ТетраСистемс, 2006. – 448 с.
21. Чешко В. Ф. Філософія. Релігієзнавство. Логіка (теоретичний курс) : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / В. Ф. Чешко; під ред. Чешко В. Ф. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2008. – 560 с.

11.2. Додаткова

22. Аблеев С. Р. Философия в схемах и таблицах : учебн. пособ. для вузов / С. Р. Аблеев. – М. : Высшая школа, 2004. – 207 с.
23. Аврелий Августин. Исповедь / Августин Аврелий. – М. : Канон+; ОИ "Реабилитация", 2000. – 463 с.
24. Аналитическая философия: становление и развитие (антология) / пер. с англ., нем. – М. : Прогресс-Традиция, 1998. – 528 с.
25. Андрущенко В. П. Філософія політики : підручник / В. П. Андрущенко. – К. : Знання України, 2003. – 400 с.
26. Аристотель. Метафизика. Кн. первая (гл. I – IV) // Сочинения: в 4-х т. / Аристотель. – Т. 1. – М. : Мысль, 1975. – 550 с.
27. Асмус В. Ф. Античная философия / В. Ф. Асмус. – 3-е изд. – М. : Высшая школа, 2003. – 400 с.
28. Баткин Л. М. Итальянское Возрождение в поисках индивидуальности / Л. М. Баткин. – М. : Наука, 1989. – 270 с.
29. Бердяев Н. А. О человеке, его свободе и духовности / Н. А. Бердяев. – М. : Московский психолого-социальный институт: Флинта, 1999. – 312 с.
30. Бердяев Н. А. Смысл творчества / Н. А. Бердяев. – Х. : Фолио ; М. : АСТ, 2002. – 679 с.
31. Бесс Ж.-М. Философия: краткий курс / Бесс Ж.-М, Буассьер А. ; пер. с франц. В. Степанцева. – М. : АСТ: Астрель, 2005. – 156 [4] с.
32. Блинников Л. В. Великие философы : словарь-справочник / Л. В. Блинников. – М. : Логос, 1997. – 430 с.
33. Великие мыслители о великих вопросах: Современ. запад. философия : сборник / под ред. Р. А. Варгезе. – М. : ФАИР – ПРЕСС, 2000. – 399 с.
34. Вернан Ж.-П. Происхождение древнегреческой мысли / Ж.-П. Вернан. – М. : Прогресс, 1988. – 223 с.
35. Всемирная философия. XX век / авт.-сост. А. П. Андриевский. – Мн. : Харвест, 2004. – 832 с.
36. Всемирная энциклопедия: Философия XX век / глав. науч. ред. и сост. А. А. Грицанов. – Мн. : Харвест, Совр. лит., 2002. – 976 с.
37. Гадамер Г. Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики / Г. Г. Гадамер. – М. : Прогресс, 1988. – 700 с.
38. Гадамер Г. Г. Миф и разум // Актуальность прекрасного / Г. Г. Гадамер. – М. : Искусство, 1991. – С. 92–99.

39. Гайденок П. П. История греческой философии в ее связи с наукой : учеб. пособ. для вузов / П. П. Гайденок. – М. : Унив. кн.: ПЕР СЭ, 2000. – 318 с.
40. Гайденок П. П. Научная рациональность и философский разум / П. П. Гайденок. – М. : Прогресс – Традиция, 2003. – 527 с.
41. Гегель Г. Наука логики / Г. Гегель. – М. : Мысль, 1999. – 1072 с.
42. Гиренок Ф. И. Русские космисты / Ф. И. Гиренок. – М. : Знание, 1990. – 62 с.
43. Горелов А. А. Концепции современного естествознания / А. А. Горелов. – М. : Астрель: АСТ, 2003. – 382 с.
44. Горфункель А. Х. Философия эпохи Возрождения / А. Х. Горфункель. – М. : Высшая школа, 1980. – 368 с.
45. Грушевицкая Т. Г. Концепции современного естествознания: учеб. пособ. для вузов / Т. Г. Грушевицкая, А. П. Садохин. – М. : ЮНИТИ, 2003. – 670 с.
46. Гулыга А. В. Немецкая классическая философия / А. В. Гулыга. – М. : Мысль, 1986. – 354 с.
47. Гуревич А. Я. Словарь средневековой культуры / А. Я. Гуревич; под общ. ред. А. Я. Гуревич. – М. : РОССПЭН, 2003. – 631 с.
48. Данилевский Н. Я. Россия и Европа: Взгляд на культур. и полит. отношения славян. мира к герм.-роман. / Н. Я. Данилевский. – М. : Известия, 2003. – 606 с.
49. Декарт Р. Метафізичні розмисли / Р. Декарт. – К. : Юніверс, 2000. – 300 с.
50. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямувати свій розум і відшукувати істину в науках / Р. Декарт. – К. : Тандем, 2001. – 104 с.
51. Делез Ж. Что такое философия? / Ж. Делез, Ф. Гваттари; [пер. с франц. – М. : Институт экспериментальной социологии; СПб. : Алетейя, 1998. – 228 с.
52. История философии: Запад – Россия – Восток : учебник для вузов: В 4 кн. / под ред. Н. В. Мотрошиловой, А. М. Реткевича. – 2-е изд. – Кн. 4: Философия XX в. / В. И. Вдовина, А. Ф. Грязнов, А. К. Гусейнов и др. – М. : Греко-лат. каб. Ю. А. Шичалина, 2000. – 446 с.
53. Ільїн В. В. Людина і світ / В. В. Ільїн, Ю. І. Кулагін. – К. : КНТЕУ, 2003. – 302 с.

54. Історія української філософії: Хрестоматія / упор. М. Кашуба; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2004. – 354 с.
55. Історія філософії України: Хрестоматія : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів / упор. М. Ф. Тарасенко та ін. – К. : Либідь, 1993. – 559 с.
56. Канке В. А. Концепции современного естествознания : учебник для вузов / В. А. Канке. – 2-е изд., испр. – М. : Логос, 2003. – 367 с.
57. Канке В. А. Философия экономической науки : учеб. пособ. / В. А. Канке. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 384 с.
58. Кант І. Критика чистого розуму / І. Кант. – Сімферополь : Реноме, 1998. – 528 с.
59. Кессиди Ф. Х. От мифа к логосу / Ф. Х. Кессиди. – М. : Мысль, 1972. – 312 с.
60. Кимлика У. Современная политическая философия: введение / У. Кимлика ; пер. с англ. С. Моисеева. – М. : Изд. Высшей школы экономики, 2010. – 592 с.
61. Коплстон Ф. Ч. История средневековой философии / Ф. Ч. Коплстон. – М. : Энигма, 1997. – 502 с.
62. Кузанский Н. Сочинения. В 2 т. / Н. Кузанский. – Т. 1. – М. : Мысль, 1979. – 488 с. ; Т. 2. – М. : Мысль, 1980. – 471 с.
63. Кун Т. Структура научных революций / Т. Кун. – К. : Порт-Рояль, 2001. – 227 с.
64. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового запада / Ж. Ле Гофф. – М. : Прогресс, 1992. – 374 с.
65. Леви-Строс К. Путь масок / К. Леви-Строс. – М. : Республика, 2000. – 400 с.
66. Лекторский В. А. Эпистемология классическая и неклассическая / В. А. Лекторский. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 256 с.
67. Лосев А. Ф. Платон – Аристотель / А. Ф. Лосев, А. А. Тахо-Годи. – 2-е изд. испр. и доп. – М. : Мол. гвардия, 2000. – 392 с.
68. Лосев А. Ф. Философия, мифология, культура / А. Ф. Лосев. – М. : Политиздат, 1990. – 655 с.
69. Лукьянов А. Е. Становление философии на Востоке / А. Е. Лукьянов. – М. : Изд. Ун-та дружбы народов, 1989. – 188 с.
70. Мамардашвили М. К. Как я понимаю философию / М. К. Мамардашвили. – М. : Изд. Группа "Прогресс": Культура, 1992. – 414 с.

71. Мамардашвили М. К. Лекции по античной философии / М. К. Мамардашвили. – М. : Аграф, 2002. – 309 с.
72. Мень А. Дионис, Логос, Судьба. В VI т. / А. Мень. – Т. IV. – М. : Типография Центра "Путь, Истина и жизнь", 2002. – 396 с.
73. Мень А. У врат молчания. В VI т. / А. Мень. – Т. III. – М. : Типография Центра "Путь, Истина и жизнь", 2002. – 332 с.
74. Ницше Ф. Так говорил Заратустра / Ф. Ницше. – СПб. : Азбука-классик, 2005. – 336 с.
75. Новая философская энциклопедия. В 4-х т. / Руководители проекта В. С. Степин, Г. Ю. Семигин. – Т. 1. – М. : Мысль, 2000. – 722 с. ; Т. 2. – М. : Мысль, 2001. – 636 с. ; Т. 3. – М. : Мысль, 2001. – 694 с. ; Т. 4. – М. : Мысль, 2001. – 606 с.
76. Новейший философский словарь / сост. и гл. науч. ред. А. А. Грицанов. – 3-е изд., испр. – Мн. : Кн. Дом, 2003. – 1279 с.
77. Ноосферология: наука, образование, практика / Тавр. нац. ун-т им. В. И. Вернадского ; [под общ. ред. О. А. Габриелян]. – Симферополь : Феникс, 2008. – 464 с.
78. Основи філософських знань: Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : підручник / за ред. М. І. Горлач, Г. Т. Головченко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 1028 с.
79. Основы философии в вопросах и ответах : учеб. пособ. для вузов / И. В. Ватин, В. Ю. Верещагин, Ю. Г. Волков и др. – 2-е изд., перераб. и доп. – Ростов н/Д. : Феникс, 2002. – 604 с.
80. Паскаль Б. Мысли / Б. Паскаль. – М. : ЭКСМО-Пресс: ЭКСМО-МАРКЕТ, 2000. – 367 с.
81. Поппер К. Логика и рост научного познания / К. Поппер. – М. : Прогресс, 1983. – 606 с.
82. Рассел Б. Історія західної філософії / Б. Рассел ; пер. з англ. – К. : Основи, 1995. – 760 с.
83. Рассел Б. Человеческое познание: его сфера и границы / Б. Рассел ; пер. с англ. – М. : Терра – Книжный клуб ; Республика, 2000. – 464 с.
84. Реале Дж. Западная философия от истоков до наших дней. В 4-х т. Новое время / Дж. Реале, Д. Антисери. – СПб. : Петрополис, 1996. – Т. 1 – 4.
85. Рузавин Г. И. Концепции современного естествознания : курс лекций / Г. И. Рузавин. – М. : Проект, 2002. – 333 с.

86. Русский космизм: Антология филос. мысли: сб. ст. / [сост. С. Г. Семенов, А. Г. Гачевой]. – М. : Педагогика – Пресс, 1993. – 365 с.
87. Сартр Ж. П. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов / Ж. П. Сартр. – М. : Политиздат, 1989. – 398 с.
88. Сковорода Г. С. Сочинения / Г. С. Сковорода. – Мн. : Современный литератор, 1999. – 704 с.
89. Смольков О. А. Філософія : навч. посіб. / О. А. Смольков. – Львів : Магнолія Плюс ; видавець СПД ФО "В. М. Піча", 2005. – 460 с.
90. Современная западная философия: словарь / сост. и отв. ред. В. С. Малахов, В. П. Филатов. – М. : Тон: Острожье, 1998. – 544 с.
91. Современная западная философия: Словарь и хрестоматия / Л. В. Жаров, Э. В. Золотухина, В. П. Кохановский и др. – Ростов н/Д. : Феникс, 1995. – 512 с.
92. Соколов В. В. Европейская философия XV – XVII веков / В. В. Соколов. – М. : Высшая школа, 2003. – 428 с.
93. Соколов В. В. От философии античности к философии нового времени: Субъект-объект. парадигма / В. В. Соколов. – М. : Едиториал УРСС, 2000. – 335 с.
94. Соколов В. В. Средневековая философия / В. В. Соколов. – М. : Едиториал УРСС, 2001. – 350 с.
95. Тойнбі А. Дослідження історії / А. Тойнбі; пер. з англ. Т. 1. – К. : Основи, 1995. – 614 с.
96. Тоффлер Е. Третья хвиля / Е. Тоффлер. – К. : Вид. дім "Всесвіт", 2000. – 480 с.
97. Философия для аспирантов / В. П. Кохановский, Е. В. Золотухина, Т. Г. Лешкевич и др. – Ростов на/Д. : Феникс, 2003. – 488 с.
98. Философия науки. Общий курс : учебн. пособ. / С. А. Лебедев (рук. авт. коллектива), А. Н. Авдулов, В. Г. Борзенков и др. ; под ред. С. А. Лебедев. – М. : Академический Проект: Трикста, 2004. – 735 с.
99. Философский словарь / авт.-сост. И. В. Андрущенко и др. – К. : А.С.К., 2006. – 1053 с.
100. Философский энциклопедический словарь / [ред.-сост. Е. Ф. Губский и др.]. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 575 с.
101. Філософська думка в Україні : бібліографічний словник / [В. С. Горський, М. Л. Ткачук, В. М. Нічик та ін. ; ред.-упорядн. М. Л. Ткачук]. – К. : Пульсари, 2002. – 243 с.

102. Філософський енциклопедичний словник / Нац. акад. наук України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; [редкол. В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. – К. : Абрис, 2002. – 742 с.

103. Хабермас Ю. Демократія. Разум. Нравственность (Лекції і інтерв'ю) / Ю. Хабермас. – М. : Наука, 1992. – 176 с.

104. Хайдеггер М. Бытие и время / М. Хайдеггер. – М. : Республика, 1997. – 448 с.

105. Хижняк З. И. Киево-Могилянская академия / З. И. Хижняк. – К. : Высшая школа ; изд. при КГУ, 1988. – 264 с.

106. Хрестоматія по учебной дисциплине "Философия" для студ. всех спец. всех форм обучения / сост. Ю. И. Потоцкая, И. В. Тарасенко, В. А. Черненко. – Х. : Изд. ХНЭУ, 2005. – 256 с.

107. Чанышев А. Н. Философия Древнего мира : учеб. для студентов вузов / А. Н. Чанышев. – М. : Высшая школа, 2003. – 703 с.

108. Чешко В. Ф. High Hume (Биовласть и биополитика в обществе риска) / В. Ф. Чешко, В. И. Глазко. – М. : РГАУ-МСХА, 2009. – 319 с.

109. Чешко В. Ф. Наука, этика, политика: социокультурные аспекты современной генетики / В. Ф. Чешко, В. Л. Кулиниченко; Укр. асоц. по биоэтике. – К. : ПАРАПАН, 2004. – 227 с.

110. Шелер М. Положение человека в Космосе / М. Шелер // Проблема человека в западной философии. – М. : Прогресс, 1988. – С. 3–95.

111. Шпенглер О. Закат Европы / О. Шпенглер. – М. : Айрис-пресс, 2003. – 528 с.

112. Щедровицкий Г. П. Философия. Наука. Методология / Г. П. Щедровицкий. – М. : Шк. культур. политики, 1997. – 641 с.

113. Юркевич П. Д. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова Божого. Вибране / П. Д. Юркевич. – К. : "Абрис", 1993. – 416 с.

114. Ясперс К. Смысл и назначение истории / К. Ясперс. – М. : Республика, 1994. – 528 с.

11.3. Інформаційні ресурси

115. Бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

116. Інститут філософії ім. Г. Сковороди [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.filosof.com.ua>.

117. Найвидатніші філософи світу та України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>.

118. Справочные материалы, учебники, хрестоматии, энциклопедии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.philosophy.ru/edu/ref/ref.html>.

119. Тексты Философия XX – XXI вв. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.oba.wallst.ru/library/tema/sc/filos/for/xx_age.htm.

120. Философия без границ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://platonanet.org.ua>.

11.4. Методичне забезпечення

121. Робоча програма навчальної дисципліни "Філософія" для студентів усіх галузей знань усіх форм навчання / укл. О. М. Кузь, В. Ф. Чешко, І. В. Жеребятнікова та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 55 с.

122. Філософія : навчальний посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко, І. В. Жеребятнікова та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 264 с.

123. Хрестоматия по учебной дисциплине "Философия" для студ. всех спец. всех форм обучения / сост. Ю. И. Потоцкая, И. В. Тарасенко, В. А. Черненко. – Х. : Изд. ХНЭУ, 2005. – 256 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Філософія" за Національною рамкою кваліфікацій України

БЗ

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Філософія як універсальний тип знань					
Визначати загальний зміст проблематики філософського знання, використовуючи надбаний категоріальний базис. Розуміти сутність та природу головних філософських питань	Визначення предмета та завдань філософії; визначення понять "міфологія", "раціональне пізнання", світогляд	Знання функціонального призначення філософії, основних етапів її розвитку. Знання основних методів філософського дослідження; предмета, завдань та структурних розділів дисципліни "Філософія"	Аналізувати та надавати інтерпретацію інформації щодо специфіки філософського знання та його соціального значення	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно специфіки філософського знання та його соціального значення	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності

1	2	3	4	5	6
Тема 2. Стародавня філософія					
Співвідносити власні світоглядні установки із світоглядом, призначенням античності та стародавньому Сходу	Визначення специфіки філософії античності та стародавнього Сходу; визначення понять, першоелемент, ідея, матерія	Знання характеристик, особливостей історичного розвитку та досягнень античної філософії та філософії стародавнього сходу	Аналізувати основні напрямки та здобутки стародавньої філософії	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно здобутків стародавньої філософії	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
Тема 3. Філософія епохи середньовіччя та Відродження					
Аналізувати основні філософські напрями середньовіччя та Відродження. Застосовувати основні надбання філософії цього періоду для розбудови світогляду та культури мислення	Характеристика процесу становлення філософії середньовіччя та Відродження: визначення поняття "гуманізм"	Знання досягнень філософії епохи середньовіччя та Відродження в контексті розвитку світової філософії	Співвідносити власні світоглядні установки з основними світоглядними орієнтирами епохи середньовіччя та Відродження	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно філософської спадщини середньовіччя та Відродження	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Філософія Нового часу					
Визначати філософські концепти Нового часу та Просвітництва. Застосовувати основні надбання філософії цього періоду для розбудови світогляду та культури мислення	Характеристика умов розвитку філософії Нового часу; визначення понять "наукова революція", "емпіризм", "раціоналізм"	Знання особливостей історичного розвитку та досягнень філософії Нового часу. Знання основних філософських напрямів цього періоду	Аналізувати основні філософські напрями філософії Нового часу та Просвітництва.	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно досягнень філософської думки Нового часу	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
Тема 5. Німецька класична філософія					
Визначати основні концепти німецької класичної філософії. Застосовувати основні надбання німецької класичної школи для розбудови світогляду та культури мислення	Визначення історичного значення німецької класичної філософії	Знання змісту філософських систем видатних мислителів німецької класичної школи	Аналізувати основні ідеї німецької класичної філософії та марксизму	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно змісту та значення філософських вчень німецької класичної школи	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Сучасна світова філософія					
Визначати основні напрями розвитку сучасної філософії. Застосовувати основні надбання сучасної світової філософії для розбудови власного світогляду	Характеристика соціокультурних умов розвитку сучасної філософії; визначення поняття "постмодерн"	Знання умов, особливостей розвитку та досягнень сучасної філософії	Аналізувати основні надбання сучасної світової філософії	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно досягнень та тенденцій розвитку сучасної філософії	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
Тема 7. Традиції вітчизняної філософської думки					
Аналізувати основні ідеї та вчення вітчизняної філософії. Застосовувати основні надбання вітчизняної філософії для розбудови власного світогляду та культури мислення	Визначення етапів розвитку вітчизняної філософії; визначення поняття "кордоцентризм"	Знання діяльності та змісту філософських уявлень видатних вітчизняних мислителів. Розуміння місця вітчизняної філософської думки у світовій філософії	Аналізувати основні філософські уявлення та філософські системи вітчизняної філософії	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно вітчизняної філософської спадщини	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Філософія буття (метафізика й онтологія)					
Аналізувати, раціонально та критично оцінювати філософські вчення про Всесвіт та їх теоретичні засади	Визначення проблемного кола онтології	Знання філософського вчення про світ і співвідношення філософської та природничо-наукової картин світу	Аналізувати та пояснювати історичні та сучасні філософсько-наукові уявлення про світ	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно основних концепцій буття	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
Тема 9. Пізнання як предмет філософського аналізу (гносеологія та епістемологія)					
Використовувати формальнологічний апарат для вирішення загальнонаукових проблем	Визначення проблемного кола гносеології, понять абсолютної та відносної істини	Знання основних філософських проблем, які вирішуються гносеологією. Знання загальних рівнів пізнання та їх складових	Застосовувати загальнонаукову методологію, аналізувати концепції та критерії істини	Знаходження та донесення до аудиторії інформації стосовно проблематики та теоретичних надбань теорії пізнання	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
Тема 10. Філософська антропологія					
Визначати ціннісні пріоритети у контексті особистісних світоглядних настанов	Визначення проблемного кола антропології	Знання філософських вчень про людину, головних проблем буття людини (сенс життя, творчість, свобода і відповідальність)	Аналізувати філософські концепції людини	Формування комунікаційної стратегії з урахуванням ціннісних пошуків у сучасній культурі	Відповідальність за прийняття рішень щодо особистісної ціннісної орієнтації та морального вибору

1	2	3	4	5	6
Тема 11. Соціальна філософія					
Застосовувати філософські концепції суспільства для формування навичок соціальної комунікації. Застосовувати філософський аналіз економіки у професійній діяльності	Поняття "суспільство", "економіка". Визначення критеріїв суспільного прогресу	Знання основних історико-філософських концепцій суспільства та суспільні відносини	Аналізувати історичні та сучасні філософські уявлення про суспільство та економіку	Формування комунікаційної стратегії з урахуванням соціально-культурної кон'юнктури	Відповідальність за прийняття рішень щодо особистісної ціннісної орієнтації та морального вибору
Тема 12. Філософія культури і цивілізації					
Використовувати філософський аналіз сучасної світової цивілізації для формування власного відповідального світогляду й організації суспільної діяльності	Поняття "культура" та "цивілізація". Глобальні проблеми сучасної цивілізації	Знання основних філософських концепцій культури та цивілізації	Аналізувати сутність та закономірностей існування культури та сучасний стан світової цивілізації	Формування комунікаційної стратегії з урахуванням ціннісних пошуків у сучасній культурі	Відповідальність за прийняття рішень щодо особистісної ціннісної орієнтації та морального вибору

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	13
5. Теми та плани семінарських занять.....	15
6. Самостійна робота	17
6.1. Теми доповідей	24
6.2. Теми есе	29
6.3. Контрольні запитання для самодіагностики	31
7. Індивідуально-консультативна робота	36
8. Методи навчання	37
9. Методи контролю	40
10. Розподіл балів, які отримують студенти	45
11. Рекомендована література.....	54
11.1. Основна	54
11.2. Додаткова	56
11.3. Інформаційні ресурси.....	61
11.4. Методичне забезпечення	62
Додатки.....	63

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІЛОСОФІЯ"
для студентів усіх галузей знань
усіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладачі: **Кузь Олег Миколайович**
Жеребятнікова Ірина Володимирівна
Потоцька Юлія Іванівна та ін.

Відповідальний за випуск *Кузь О. М.*

Редактор *Анацька О. В.*

Коректор *Лященко О. Г.*

План 2016 р. Поз. № 23 ЕВ. Обсяг 70 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*